

รังสิตสารสนเทศ

วารสารวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2542 ISSN 0859-1814

รังสิตสารสนเทศ

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2542

ISSN 0859-1814

สารบัญ

	หน้า
❖ บทบรรณาธิการ.....	5
❖ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติและรูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษา..... มศ.ดร.สุนทร พูนพิพัฒน์	7
❖ ความสำคัญของหลักสูตรสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ ชุมชนเมืองและชนบท (URBAN AND RURAL DESIGN)..... ชลิตภากร วีรพลิน	26
❖ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (The S.E.A. write award)..... ดาวรัตน์ แท่นรัตน์	34
❖ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี..... รัตนา อัทภูมिसุวรรณ	39
❖ การปรับพฤติกรรมการทำงานเพื่อความอยู่รอดในยุค IMF..... คันธรส แสนวงศ์	46
❖ แนวทางง่าย ๆ ในการอนุรักษ์พลังงานในสำนักงาน..... ดร. จีรพล สิ้นสุนาวา	51
❖ โลกของตัวตนและอัตตา..... เรื่องศักดิ์ กันตะบุตร	54
❖ แนะนำหนังสือใหม่..... สุวีรัตยา บุญแสนแมน	59

บทบรรณาธิการ

บรรณาธิการต้องขอโทษท่านสมาชิก ที่วารสารฉบับนี้ออกล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ แต่ขอเรียนว่า คณะผู้จัดทำพยายามที่จะแสวงหาบทความที่จะให้ความรู้ที่มีคุณค่าทางวิชาการ บทความแรกที่จะนำเสนอคือเรื่อง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติและรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา เรื่องต่อไปคือการแนะนำหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมืองและชนบทของมหาวิทยาลัยรังสิต ตามด้วยเรื่อง รางวัลวรรณกรรมซีไรท์ ที่ได้รวบรวมความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตามด้วยบทความเรื่อง การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนั้น ประเทศไทยในขณะนี้กำลังเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจอยู่ในยุค IMF จึงจำเป็นต้องทราบว่าแต่ละคนควรปฏิบัติตนอย่างไรในการที่จะได้ดำรงชีวิตอยู่รอดได้ จึงได้นำเสนอบทความเรื่อง การปรับพฤติกรรมการทำงานเพื่อความอยู่รอดในยุค IMF ตามด้วยเรื่อง แนวทางง่ายๆ ในการอนุรักษ์พลังงานในสำนักงาน ซึ่งเมื่ออ่านแล้วจะได้ข้อคิดที่จะช่วยกันประหยัดพลังงานด้วยวิธีง่ายๆ และจบลงโดยให้ความรู้ที่จะใช้หลักธรรมะในการเข้าถึงโลกของตัวตนและอัตตา

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทั้งในสถาบันและต่างสถาบันที่ได้ให้ความร่วมมือ โดยส่งบทความที่น่าสนใจมาพิมพ์เผยแพร่ เช่นจากผู้อำนวยการหลักสูตร MBA มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น อาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อาจารย์จากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยรังสิต คือ คณบดีกิตติคุณกลุ่มคณะศิลปะและการออกแบบ และหัวหน้าหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

กองบรรณาธิการหวังว่า บทความวิชาการที่นำเสนอในฉบับนี้คงจะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านได้ตามสมควร และหากท่านผู้อ่านมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะอย่างไร ได้โปรดส่งมาที่กองบรรณาธิการ ก็จะเป็นพระคุณยิ่ง สำหรับผู้ที่สนใจจะส่งบทความเพื่อเผยแพร่ความรู้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านได้โปรดส่งมาได้ที่สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

กองบรรณาธิการ

พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และ รูปแบบของการประกันคุณภาพการศึกษา

ผศ.ดร.สุนทร พูนพิพัฒน์ *

1. บทนำ

ในสภาพปัจจุบันเป็นที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า ระบบการศึกษาของไทยประสบกับวิกฤตหลายประการในลักษณะเช่นเดียวกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจ และอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเหล่านี้ ซึ่งผู้รู้หลายท่านสรุปผลออกมาเหมือนกันว่า **"ความพร้อมขององค์ความรู้ และศักยภาพด้านการแข่งขันของคนไทย"** อยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง โดยเฉพาะเมื่อประเมินจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2541) ที่กล่าวว่า ถึงแม้ว่าเราจะมีระบบของการจัดการศึกษามานานมากกว่า 100 ปี แต่สามารถทำให้คนไทยได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ย เพียง 5.3 ปี เท่านั้น ในขณะที่มาเลเซียทำได้ 6.4 ปี สิงคโปร์ 7.3 ปี เกาหลีใต้ 8.8 ปี และญี่ปุ่น 10.7 ปี ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปในรายละเอียดยิ่งพบว่ามากกว่าร้อยละ 90 ของแรงงานไทยในวัย 25 ปี ขึ้นไป มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น (รุ่ง, 2541)

เมื่อพิจารณาด้านปริมาณของผู้รับการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งภายในประเทศแล้ว ก็ยิ่งจะเห็นภาพรวมได้อย่างชัดเจนมากขึ้นว่า **อัตราส่วนของผู้ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยยังนับว่าต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ** จากรายงานของสถาบัน International Management and Development (IMD) ในหนังสือ World

Competitiveness Yearbook, 1998 ระบุว่า อัตราส่วนของประชากรอายุระหว่าง 20-24 ปี ที่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยมีเพียงร้อยละ 18.7 ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อันดับหนึ่งของโลก คือ แคนาดาจัดได้ถึงร้อยละ 102.9 สหรัฐอเมริการ้อยละ 80.6 ส่วนประเทศในเอเชียด้วยกันนั้น เกาหลีใต้จัดได้ร้อยละ 48.2 สิงคโปร์ร้อยละ 38.4 และญี่ปุ่นร้อยละ 30.4

ถ้าพิจารณาต่อมาว่า ไม่ใช่แต่เพียงด้านปริมาณเท่านั้นที่ระบบการศึกษาของไทยสู้ประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ เรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับต้นและระดับอุดมศึกษาก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน ในการแข่งขันโอลิมปิกทางวิชาการสำหรับวิชาคณิต และฟิสิกส์ทุกปีนั้นประเทศไทยจะรั้งตำแหน่งท้ายๆ ในขณะที่จีน เวียดนามจะได้อันดับต้นๆ และรับเหรียญทองอยู่เสมอ นอกจากนี้เมื่อมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศในเอเชีย และแปซิฟิกจำนวน 50 แห่ง โดยนิตยสาร Asia-week (ปี พ.ศ. 2540) ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน (คะแนนเต็ม 100) คือ ชื่อเสียงด้านวิชาการ คณาจารย์ การคัดเลือกนักศึกษา งบประมาณ ค่าใช้จ่าย ค่าเล่าเรียนและค่าบำรุง ก็ปรากฏผลออกมาในลักษณะเช่นเดี๋ยวนั้นว่า มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศไทยอยู่ในอันดับท้ายๆ เกือบทุกองค์ประกอบ เช่น จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (อันดับที่ 19) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยมหิดล (อันดับที่ 41 และ 42) โดยเฉพาะ

* ผู้อำนวยการหลักสูตร MBA (บริหารธุรกิจและสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

องค์ประกอบที่ทำให้มหาวิทยาลัยไทยได้คะแนนต่ำมากคือ เรื่อง "การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)" ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า "คุณภาพ" ทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ผลการศึกษาเปรียบเทียบในเบื้องต้นนี้เป็นสัญญาณเตือนว่า ปัจจุบันระบบการศึกษาไทยอยู่ในสภาวะวิกฤตที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นการทำให้ประเทศไทยมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกได้อย่างแท้จริง จะต้องให้ความสำคัญในการปรับหรือโครงสร้างของระบบการศึกษาขึ้นมาใหม่ทั้งหมด หรือที่เรียกว่าเป็น "การปฏิรูปเพื่อการศึกษา" และยึดถือขั้นตอนของการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแม่บททางการศึกษาในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ" เป็นประการสำคัญ (รวมถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ "การประกันคุณภาพการศึกษา" นั้นจะขอล่าถึงในหัวข้อต่อไป) นอกจากนี้ประเทศไทยยังจำเป็นต้องเร่งการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับด้วยเหตุผลที่ว่า การลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่ถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ยั่งยืน และไม่คลอนแคลนเหมือนผลของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ที่ทำให้ประเทศไทยต้องบอบช้ำอย่างแสนสาหัสดังเช่นในขณะนี้

2. รายละเอียด และสาระสำคัญของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

2.1 กฎหมายที่เน้นเพื่อความต้องการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (มาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 19)

การจัดการระบบการศึกษาของไทยในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมุ่ง

เน้นและยึดถือความสะดวกของ "ผู้จัดการศึกษา หรือครู" เป็นหลัก และไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียน

แต่รายละเอียดของ พ.ร.บ. ฉบับนี้พลิกโฉมการศึกษาให้เปลี่ยนแปลงออกไปจากเดิม โดยตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของการวิจัยที่ว่า สมอมนุชย์นั้นเป็นสิ่งมหัศจรรย์ และมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพเพียงพอที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นกระบวนการตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญที่สุดและถือว่าเป็นหัวใจของ พ.ร.บ. ก็คือ การกำหนดบทบาทและความสำคัญของผู้เรียน โดยเน้นเป็นศูนย์กลางของกระบวนการศึกษาทั้งหมดและให้การจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อผู้เรียนโดยตรง

รายละเอียดเพิ่มเติมที่ควรสนใจก็คือ การคงสภาพของสิทธิทางการเรียนโดยถือว่าการเรียนเป็นสิทธิของผู้เรียนตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 3 ปี โดยต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เพื่อเกิดการพัฒนาที่ครบถ้วนตามวัย เมื่ออายุ 3 ปี ขึ้นไปก็มีโอกาสได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน และมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายถ้าผู้เรียนมีอายุต่ำกว่า 15 ปี สิทธิของผู้เรียนนี้ให้รวมถึงสิทธิของพ่อแม่และผู้ปกครองที่จะเลือกรูปแบบของการเรียนรู้ สถานศึกษา และวิธีการเรียนการสอน และเมื่ออายุพ้นจากนั้นสิทธิทางการเรียนก็จะเป็นของผู้เรียนทั้งหมด ซึ่งหมายความว่าไม่วัยทำงาน หรือเกษียณอายุแล้วก็ตาม ผู้เรียนก็มีสิทธิที่จะเลือกการบริการ การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตนได้

เมื่อกำหนดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเช่นนี้ การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาก็จะต้องคำนึงถึงผู้เรียน เป็นหลักเช่นกัน เพราะฉะนั้นรูปแบบของกระบวนการเรียนการสอนก็ต้องเปลี่ยนไป โดยเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เพื่อการปฏิบัติงาน

การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักรวบรวมและ พัฒนานองศ์ความรู้เพื่อการแก้ไขปัญหา หรือการ ตัดสินใจมากกว่าการเรียนแบบท่องจำอย่างเก่า

2.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี (มาตรา 7)

ความเกี่ยวเนื่องของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ตามรายละเอียดของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ) นั้นจะปรากฏอยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจนอีกเช่นเดียวกันในมาตรา 43 ว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา อบรมขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้อง จัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่า- ใช้จ่าย" รายละเอียดเช่นนี้มีข้อสังเกตหลายประการ เช่น

1) การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษา ระดับใด ในความหมายสากลนั้น หมายถึงการ ศึกษาในระดับประถมศึกษา 6 ปี และมีมัธยมศึกษา อีก 6 ปี รวมเป็น 12 ปี

- การศึกษาระดับอนุบาลถือเป็นการ ศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ โดยปกติในระดับก่อน ประถมศึกษาไม่ถือว่าเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะไม่มีหลักสูตรหรือมุ่งการทดสอบความรู้ แต่ ถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย สติ ปัญญา และอารมณ์ เพื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนต่อไป เพราะฉะนั้นจึงไม่ถือว่าอนุบาลเป็นการศึกษาขั้น พื้นฐาน แต่ก็มีควมจำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้เด็กใน วัยนี้ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึงกัน

- การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายสายอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรการ ศึกษาอาชีพ (ปวช.) ถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่ โดยทั่วไปการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายแบ่งเป็น 2 สาย คือ สายสามัญ และสาย อาชีวศึกษา โดยการเรียนการสอนของสายสามัญ เน้นในเรื่องวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนเข้าศึกษาต่อระดับ อุดมศึกษาต่อไป ส่วนสายอาชีวศึกษาเน้นให้ผู้เรียน

มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และมีทักษะ ทางฝีมืออย่างเพียงพอ จึงถือว่าเป็นการศึกษา ขั้น พื้นฐานเช่นเดียวกัน

2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดัง- กล่าวให้ทั่วถึงทุกคนโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียนนั้น จะ ทำตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อใด ตามข้อเท็จจริงของรัฐธรรมนูญได้กำหนด ไว้ว่า รัฐบาลต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2545

3) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีนี้ จัด ให้เปล่าเฉพาะในโรงเรียนของรัฐหรือรวมถึงเอกชน ด้วย คำตอบ คือ มีการจัดให้ทั้งระบบการศึกษาที่ เป็นโรงเรียนของรัฐและของเอกชน

4) เป็นไปได้หรือไม่ที่ประเทศไทย จะ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้สำหรับทุกคน ได้ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำเช่นนี้ ขอบตอบ และยืนยันว่า "เราสามารถทำได้" เพราะ รัฐบาล ทุกสมัยได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษามาตลอดใน รอบ 30 ปี และมีการตั้งงบประมาณ เพื่อการ ศึกษาถึงร้อยละ 18-21 ของงบประมาณค่าใช้จ่าย ทั้งหมดในแต่ละปี (หรือร้อยละ 4 ของ GDP) ซึ่ง ถือได้ว่าเป็นอัตราที่สูง แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อบกพร่อง และหนักนมากก็คือ ทำอย่างไรจึงจะมีการจัดการ หรือบริหารการศึกษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่างบเงินลงทุนที่ต้องเสียไป

ถ้าระบบการศึกษาไทยนำแนวความคิด การบริหารงานของภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพ หรือการจัดการศึกษาของต่างประเทศมาเป็นตัว เปรียบเทียบจะพบว่า ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของ ไทยนั้นมีลักษณะที่เป็นความฟุ่มเฟือยมาก ถ้าปรับ งบประมาณส่วนนี้อย่างเหมาะสมหรือถูกนำไปใช้ ในภารกิจที่จำเป็นแล้ว เราเชื่อว่าจะสามารถทำให้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของประเทศ ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

2.3 การยินยอมให้ประชาชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการ ศึกษา (มาตรา 30 และ 24)

ใน พ.ร.บ.ได้กำหนดเรื่องราวการกระจาย
อำนาจของการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาและ
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา 30 ให้กระจายอำนาจการ
บริหารการศึกษาไปยังสถานศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความพร้อม
โดยให้สถานศึกษาต่างๆ นั้นอยู่ภายใต้การกำกับ
ดูแลของ "คณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละเขต
พื้นที่การศึกษา"

เมื่อพิจารณาว่า "ใคร" เป็นผู้รับผิดชอบ
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติใหม่มี คำตอบ
ที่ชัดเจนก็คือสถานศึกษานั้นเอง เพราะสามารถ
ดำเนินการได้ครบวงจรในทุกเรื่องด้วยตนเอง และ
สิ่งนี้เป็นภาระค้ำอำนาจของการจัดการศึกษาให้กับ
องค์การที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด

มาตรา 24 ให้สถานศึกษาร่วมกับ "องค์
การ ปกครองส่วนท้องถิ่น" ที่มีความพร้อม มี
อำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและฝึกอาชีพ
ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น
ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการ
ศึกษาตามอัธยาศัย

ถ้าพิจารณารายละเอียดลงไปทีละข้อ
ร่วมกันของ "พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538" "พ.ร.บ. เทศบาล
พ.ศ. 2496" และ "พ.ร.บ. สภาตำบล และ
องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537" ประกอบ
กับมาตรา 24 ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ จะ
พบได้ว่า ในขณะนี้มีองค์การส่วนท้องถิ่นที่สามารถ
จัดการศึกษาได้มีอยู่ 3 ประเภทเท่านั้นคือ กรุงเทพมหานคร
เมืองพัทยา เทศบาลตำบล เทศบาล
เมือง และเทศบาลมหานคร โดยที่องค์การดังกล่าว

ก็ได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้วตั้งแต่ระดับอนุบาล
ถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล
(อ.บ.ต.) ขณะนี้ยังไม่มีอำนาจจัดการศึกษาแต่มี
บทบาทเพียงทำหน้าที่ "ส่งเสริมการศึกษาศาสนา
และวัฒนธรรม" เท่านั้น ถ้า อ.บ.ต. ต้องการเข้ามา
จัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษา
ฉบับดังกล่าวก็จะต้องมีการแก้ไข พ.ร.บ. องค์การ
บริหารส่วนตำบลให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ
กรุงเทพมหานครเสียก่อน

ในส่วนของกรุงเทพมหานครและเทศบาล
นั้น การศึกษาท้องถิ่นจะมีส่วนดีขึ้นคือ พ.ร.บ. การ
ศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีการจัดตั้ง "คณะกรรมการ
การศึกษาของกรุงเทพ มหานคร" และ "คณะ
กรรมการการศึกษาของเทศบาล" ซึ่งประกอบด้วย
บุคคลและประชาชนหลายๆ ฝ่ายเข้ามาร่วม
ทำหน้าที่เพื่อความสอดคล้องกับความต้องการของ
ท้องถิ่น โดยใช้วิชาชีพการศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่
ในปัจจุบัน

ถ้าได้ศึกษารายละเอียดของ พ.ร.บ. การ
ศึกษาแห่งชาติอย่างลึกซึ้งจะพบว่า กฎหมายฉบับ
นี้มองภาพรวมของการศึกษาในอนาคตไว้ด้วย จึง
มีการออกแบบใหม่เพื่อให้การศึกษาของชาติ
เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อมุ่งการจัดการ
ศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนและผู้ปกครอง
เป็นส่วนใหญ่ โดยค้ำอำนาจของการจัดการศึกษา
ให้กับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาส่วนท้องถิ่น
โดยตรง

2.4 กำหนดให้มีระบบหรือรูปแบบสำหรับ การประกันคุณภาพและมาตรฐานการ ศึกษา (มาตรา 37 มาตรา 39 และ มาตรา 42)

การที่ประเทศไทยจัดการศึกษาได้ไม่ดีทุก
ระดับตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษานั้น มีความเกี่ยว-
เนื่องกับการขาด "ระบบการประเมิน (Quality

Audit) หรือการประกันคุณภาพการศึกษา (*Quality Assurance*)" ถ้าจะพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ก็ต้องนำระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานมาใช้ประโยชน์เพื่อตรวจสอบว่าระบบการศึกษาที่จัดขึ้นมานั้นอยู่ในเกณฑ์ดีหรือไม่ ถ้าไม่ดีก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและถือว่า การประเมิน นั้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษา เพราะฉะนั้นการนำระบบดังกล่าวทั้ง "ระบบการประเมินคุณภาพภายใน (*Internal Audit*)" และ "ระบบการประเมินคุณภาพ ภายนอก (*External Audit*)" จึงถือว่าเป็นการปฏิรูประบบ การบริหารการศึกษา โดยเฉพาะเป็นการเปลี่ยน วัฒนธรรมการคิดและเจตคติของคนไทยที่มีต่อการ ประเมินผลหรือการสร้าง "ความโปร่งใสต่อการ ตรวจสอบ" ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อ สังคมไทยในอนาคต

ในปัจจุบันการที่ไม่มีเกณฑ์กำหนดมาตรฐานรับรองคุณภาพการศึกษาโดยตรง ยังสืบเนื่อง มาจากระบบการศึกษาไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ กับนโยบายและการวางแผน (*Policy and Planning*) มากกว่า *การนำแผนงานไปปฏิบัติใช้ ประโยชน์ (Policy Deployment)*" ผลที่เกิดติดตาม มากก็คือ ถึงแม้จะมีแผนการศึกษาแห่งชาติที่ดี แต่มี การนำไปปฏิบัติและการประเมินผลทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียนค่อนข้างน้อย ซึ่ง ผิดกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมของเอกชนส่วน ใหญ่ที่มีแนวโน้มของการเชื่อมโยงเรื่องการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผลได้ดีกว่าภาครัฐ ดัง จะเห็นผลได้ว่า "มีการส่งเสริมและนำระบบคุณภาพทั้งหลาย เช่น การควบคุม คุณภาพ (*Quality Control ; QC*) มาตรฐาน อุตสาหกรรม ISO และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (*Total Quality Management; TQM*) เป็นต้น มาใช้ ประโยชน์กับธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการ

อย่างเต็มรูปแบบ และเป็นผลทำให้มีการรับรอง และการประกันคุณภาพที่เชื่อถือได้ในระดับ มาตรฐานสากล ฝ่ายผู้ผลิตก็มั่นใจว่าใช้กระบวนการ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนฝ่าย ถูกค้าก็สบายใจ ว่าสินค้าที่ซื้อมานั้นมีคุณภาพอยู่ใน ระดับที่ดี

สำหรับวงการศึกษานั้น นอกจากประเทศ อังกฤษที่ถือว่าเป็นต้นแบบของการประกันคุณภาพ ทางการศึกษาแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เป็นอีก ประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญกับการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยกำหนดให้มี ทั้กฎหมายปฏิรูปการศึกษาและการประกาศเป่า- หมาย Goal 2000 : Educate America มีคณะ ที่ปรึกษาด้านเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ และ สภาพปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ รวมถึง ระดับอุดมศึกษาก็มีการประเมินโดยอาศัยสมาคม ต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการรับรองมาตรฐานของมหา- วิทยาลัยโดยตรง เพราะฉะนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ประเทศพัฒนาทั้งหลาย แล้วจะพบได้ว่าการ ศึกษา ของไทยยังไม่มีการรับรองคุณภาพอย่างเป็นระบบ ถึงแม้จะมีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และการบริการหลายร้อยชนิดที่ผ่านมา โดย อาศัยหน่วยงานของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม (ส.ม.อ.) เช่น หลอดไฟฟ้า น้ำปลา ฯลฯ แต่เป็นที่น่าน้อยใจเมื่อเปรียบเทียบกับโดย ตรงก็คือเรายังไม่มีมาตรฐานการศึกษา เพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยของเราให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์เรื่องน้ำปลา มากกว่าการศึกษา

3. การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (TQM)
: รูปแบบและมาตรฐานที่ใช้เพื่อการ
ประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ประวัติความเป็นมา และความหมาย
ของ TQM

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง นักสถิติชาวอเมริกันคือ Dr.W. Edwards Deming ได้นำทฤษฎีของการจัดการองค์การแบบใหม่ที่เรียกว่า "การควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์การ(Total Quality Management)" เข้าไปสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่วงการอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้พ่ายแพ้ต่อสงครามโลกครั้งที่สอง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้มีคุณภาพ ราคาถูก รวมถึงประกอบไปด้วยประสิทธิภาพที่สูงรายละเอียดของหลักการ TQM เช่นนี้ส่วนเป็น "ปัจจัยของความสำเร็จหลัก (Key performance indicator)" ที่ช่วยกระตุ้นให้ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อมา (Deming, 1986)

ความสำเร็จของระบบ TQM ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการจัดการบริหารองค์การตามทฤษฎีของ Dr. Deming ได้กระจายตัวออกไปทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่ได้นำระบบเช่นนี้ไปใช้ประโยชน์ รวมถึงในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดด้าน TQM ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ต่อวงการศึกษากันอย่างแพร่หลายบ้างแล้ว (Comesky, 1993; English and Hill, 1994).

เมื่อกล่าวสรุปโดยภาพรวมสำหรับความหมายของ TQM นั้น Witcher (1990) กล่าวว่า

T (Total) : การยินยอมให้ทุกคนที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในองค์การได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งและบริหารงานระบบคุณภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

ทั้งลูกค้าภายนอก (External customer) และลูกค้าภายใน (Internal customer) โดยตรง

Q (Quality) : การสร้างความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเป็นหลัก นอกจากนี้คุณภาพยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับ "แนวความคิดเชิงระบบของการจัดการ (Systematic approach of management)" กล่าวคือ การคิดและกระทำสิ่งใดๆ อย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่องและตรงตามแนวความคิดดั้งเดิมของวงจรคุณภาพที่เรียกว่า : PDCA Cycle (ซึ่งเสนอรายละเอียดโดย Dr. Deming) เพราะฉะนั้นถ้าหากวงจรคุณภาพเช่นนี้อย่างต่อเนื่องขึ้นมาจากในแต่ละหน่วยงานย่อยขององค์การหนึ่งๆ ก็ย่อมจะเกิดระบบคุณภาพโดยภาพรวมทั้งหมดที่เรียกว่า TQM ขึ้นมาได้ในการสุดท้าย

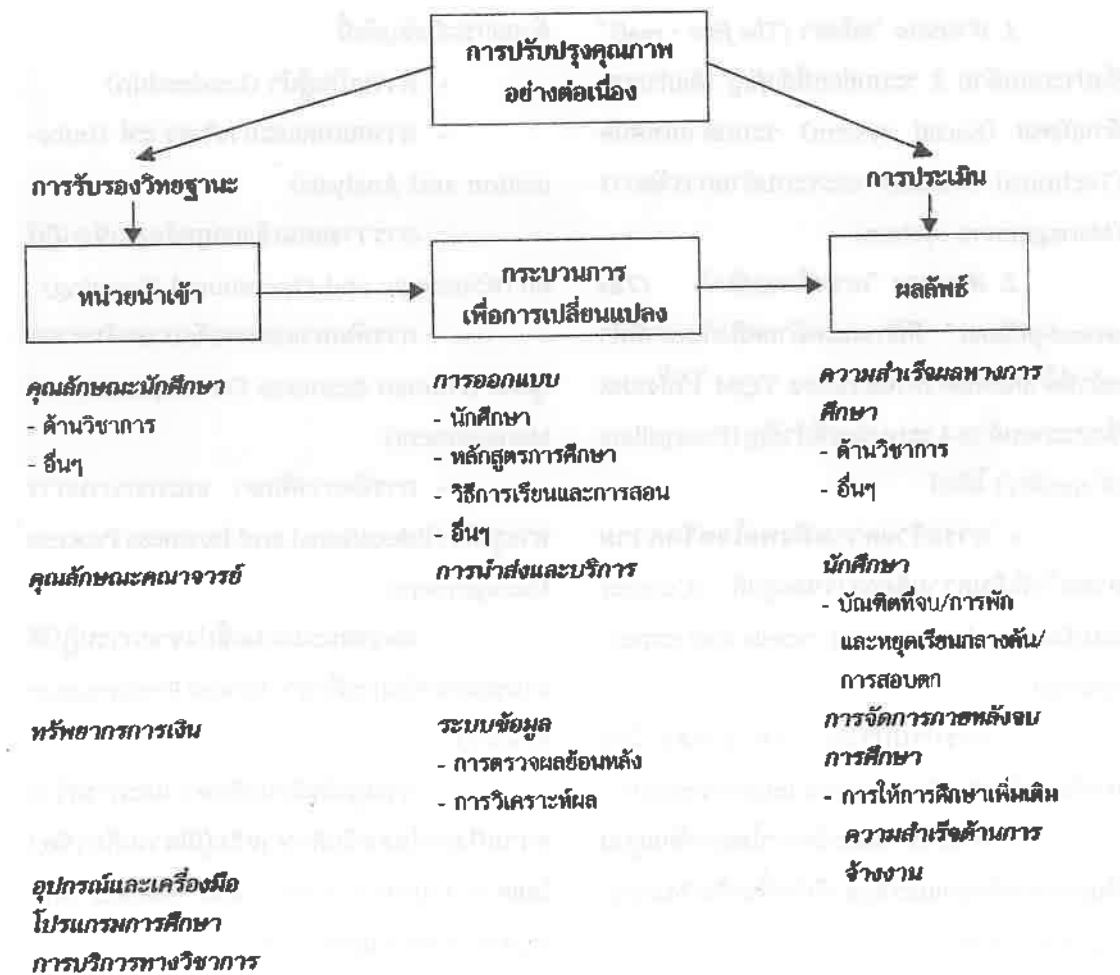
M (Management) : ระบบของการจัดการหรือบริหารคุณภาพขององค์การ ซึ่งดำเนินการและควบคุมด้วย "ระดับผู้บริหารสูงสุด" ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ (Vision) การประกาศพันธกิจหลัก (Mission statement) และกลยุทธ์ของการบริหาร (Strategic management) รวมถึงการแสดงสภาวะของความเป็นผู้นำ (Leadership) ที่จะมุ่งมั่นปรับปรุงและพัฒนาาระบบคุณภาพขององค์การอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดระยะเวลา (Continuous quality improve ment)

3.2 โครงสร้างพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของ TQM สำหรับสถาบันการศึกษา

รายละเอียดของ TQM สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การพิจารณา TQM ในภาพรวมที่เป็น "แนวความคิดเชิงระบบ (Systematic approach)"

เราจะต้องไม่ลืมว่า "ระบบของสถาบัน การศึกษา" แห่งใดๆ ก็ตามล้วนมีลักษณะ และรูปแบบที่คล้ายคลึงกับ "กระบวนการผลิต (Production system)" แทบทั้งสิ้น กล่าวคือ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ หน่วยนำเข้า (Inputs) หน่วยกระบวนการผลิต (Processing units) และผลลัพธ์ (Outputs) ซึ่งถ้าพิจารณาในรายละเอียดที่เพิ่มเติมแล้วองค์ประกอบเหล่านี้ มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกับภาคการผลิตของอุตสาหกรรม และการบริการเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้น โครงสร้างหลักของระบบ TQM สำหรับภาคการศึกษาจึงมีหลักการพื้นฐานเช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือ (พิจารณารูปที่ 1 ประกอบด้วย)

รูปที่ 1 แนวความคิดของ TQM ในเชิงระบบที่สามารถประยุกต์ใช้กับสถาบันการศึกษา
ที่มา : Lewis and Smith, 1994

2) การพิจารณา TQM ในภาพรวม ที่เกี่ยวข้องกับ "บ้านคุณภาพ (House of Quality)"

Voehl (1992) ได้ระบุว่า หลักการ พื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญของระบบ TQM นั้นจะปรากฏอยู่ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับ "บ้านคุณภาพ "(House of Quality)" (รูปที่ 2) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยโครงสร้างที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของ "หลังคา (The first - roof)"

ซึ่งประกอบด้วย 3 ระบบย่อยที่สำคัญ ได้แก่ระบบ ด้านสังคม (Social system) ระบบด้านเทคนิค (Technical system) และระบบด้านการจัดการ (Management system)

2. ส่วนของ "เสาหรือคอสถัมภ์ (The second-pillars)" มีลักษณะคล้ายคลึงกับเสาที่ทำหน้าที่ค้ำยันหลังคาหรือส่วนของ TQM ไว้ทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย 4 ระบบย่อยที่สำคัญ (Fourpillars of quality) ได้แก่

- การสร้างความพึงพอใจหรือความคาดหวังที่เกินความต้องการของลูกค้า (Customer satisfaction by meeting needs and expectations)
- การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร (Continuous improvement)
- การบริหารและจัดการโดยอาศัยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นจริง (Managing with facts)
- การสร้างวัฒนธรรมของการแสดงความนับถือด้านประชาชนภายนอก และบุคคลผู้ร่วมงานภายในองค์กร (Respect for peoples)

3. ส่วนของ "พื้นหรือฐานราก (The third-ground floor)" จะหมายถึง ลักษณะองค์ประกอบหลัก (Categories) ที่สำคัญ 7 ประการ ที่ถูกกำหนดขึ้นมาตามความต้องการของ "มาตรฐานหรือรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA)" (สำหรับรายละเอียดทั้งหมดจะขอล่าวถึงในตอนต่อไป) ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

- ความเป็นผู้นำ (Leadership)
- สารสนเทศและการวิเคราะห์ (Information and Analysis)
- การวางแผนเชิงกลยุทธ์และเชิงปฏิบัติการ (Strategic and Operational Planning)
- การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development and Management)
- การจัดการศึกษา และกระบวนการทางธุรกิจ (Educational and Business Process Management)
- สมรรถนะและผลซึ่งบังจากการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษา (School Performance Results)
- การมุ่งเน้นถึงนักศึกษา และการสร้างความพึงพอใจต่อนักศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง (Student Focus and Student and Stakeholder Satisfaction)

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบของ "บ้านคุณภาพ" กับลักษณะของ "รางวัล MBNQA" และ "หลักการของเคมมิ่ง"

บ้านคุณภาพ	รางวัล MBNQA	หลักการเคมมิ่ง
<p>ส่วนของหลังคา</p> <p>ระบบด้านการจัดการ</p> <p>1. ระบบและกระบวนการ</p> <p>2. ความเป็นผู้นำ</p> <p>3. กลยุทธ์</p> <p>4. พันธกิจ วิสัยทัศน์และคุณค่า</p> <p>ระบบด้านสังคม</p> <p>1. โครงสร้างองค์การ</p> <p>2. วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมองค์การ</p> <p>3. คณะผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>4. คุณค่าและปรัชญา</p> <p>5. การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน</p> <p>ระบบด้านเทคนิคหรือการปฏิบัติการ</p> <p>1. แผนการปฏิบัติงาน</p> <p>2. ไบรอร์นางาน</p> <p>3. เครื่องมือที่ใช้เพื่อการแก้ไข้ปัญหา</p> <p>4. กระบวนการทำงาน</p> <p>5. การตัดสินใจ</p> <p>6. เครื่องมือที่ช่วยการทำงาน</p>	<p>1. ความเป็นผู้นำ</p> <p>3. การวางแผนคุณภาพเชิงกลยุทธ์</p> <p>• การวางแผนระยะยาว</p> <p>• การพัฒนาบุคลากรภายในองค์การ</p> <p>• การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน</p> <p>• ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน</p> <p>5. การจัดการด้านกระบวนการคุณภาพ</p> <p>• ผลลัพธ์ที่รวดเร็วจากการปฏิบัติงาน</p> <p>• การออกแบบด้านคุณภาพ</p> <p>7. การเน้นลูกค้าและการสร้างความพึงพอใจ</p> <p>2. สารสนเทศและการวิเคราะห์ผล</p> <p>5. การจัดการที่เน้นถึงกระบวนการที่มีคุณภาพ</p> <p>6. ผลลัพธ์ด้านคุณภาพและการปฏิบัติงาน</p> <p>2. สารสนเทศและการวิเคราะห์ผล</p> <p>• การจัดการตามข้อมูลที่แท้จริง</p> <p>4. การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์</p> <p>• การยินยอมให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ</p>	<p>1. การสร้างความมุ่งหมายด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2. การยอมรับแนวปรัชญาแบบใหม่</p> <p>7. การแสดงสภาวะความเป็นผู้นำ</p> <p>• วิธีการจัดการแบบตะวันตกต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง</p> <p>• ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยบุคคลเป็นหลัก</p> <p>9. การทำลายอุปสรรคหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายหรือแผนก</p> <p>• การมุ่งเน้นคุณภาพตามความต้องการของลูกค้าในปัจจุบันและอนาคต</p> <p>3. ยุติบทบาทของการตรวจสอบสินค้าและบริการ</p> <p>4. ยุติการแข่งขันด้านราคาสินค้า</p> <p>5. ปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง</p> <p>• เราเชื่อถือในพระเจ้า แต่สิ่งอื่นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง</p> <p>14. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ</p> <p>6. มีอบรมในแต่ละตำแหน่งงาน</p> <p>8. ขจัดความกลัวออกไปจากการปฏิบัติงาน</p> <p>10. ยุติการจัดตั้ง"ค่าขวัญ" สำหรับการปฏิบัติงาน</p> <p>11. ยุติการให้ไคด้า และระบบอภิสิทธิ์</p> <p>12. ขจัดอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความภูมิใจของการปฏิบัติงานออกไป</p> <p>13. ให้การศึกษาและมีอบรมอย่างต่อเนื่อง</p>
<p>ส่วนของเสา</p> <p>ความพึงพอใจของลูกค้า</p> <p>การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>2. สารสนเทศและการวิเคราะห์ผล</p> <p>4. การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์</p> <p>• การยินยอมให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ</p>	<p>• การมุ่งเน้นคุณภาพตามความต้องการของลูกค้าในปัจจุบันและอนาคต</p> <p>3. ยุติบทบาทของการตรวจสอบสินค้าและบริการ</p> <p>4. ยุติการแข่งขันด้านราคาสินค้า</p> <p>5. ปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง</p> <p>• เราเชื่อถือในพระเจ้า แต่สิ่งอื่นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง</p> <p>14. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ</p> <p>6. มีอบรมในแต่ละตำแหน่งงาน</p> <p>8. ขจัดความกลัวออกไปจากการปฏิบัติงาน</p> <p>10. ยุติการจัดตั้ง"ค่าขวัญ" สำหรับการปฏิบัติงาน</p> <p>11. ยุติการให้ไคด้า และระบบอภิสิทธิ์</p> <p>12. ขจัดอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความภูมิใจของการปฏิบัติงานออกไป</p> <p>13. ให้การศึกษาและมีอบรมอย่างต่อเนื่อง</p>
<p>การจัดการคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริง</p> <p>การแสดงความนับถือต่อลูกค้าและประชาชน</p>	<p>2. สารสนเทศและการวิเคราะห์ผล</p> <p>• การจัดการตามข้อมูลที่แท้จริง</p> <p>4. การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์</p> <p>• การยินยอมให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การ</p>	<p>• เราเชื่อถือในพระเจ้า แต่สิ่งอื่นต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง</p> <p>14. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการ</p> <p>6. มีอบรมในแต่ละตำแหน่งงาน</p> <p>8. ขจัดความกลัวออกไปจากการปฏิบัติงาน</p> <p>10. ยุติการจัดตั้ง"ค่าขวัญ" สำหรับการปฏิบัติงาน</p> <p>11. ยุติการให้ไคด้า และระบบอภิสิทธิ์</p> <p>12. ขจัดอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความภูมิใจของการปฏิบัติงานออกไป</p> <p>13. ให้การศึกษาและมีอบรมอย่างต่อเนื่อง</p>

ที่มา : Voehl, 1992.; Fisber, 1994.; Walton, 1986.

3.4 รูปแบบจำลองและแนวทางสู่ระบบ

TQM สำหรับสถาบันการศึกษา

รูปแบบจำลอง (Model) ที่สามารถใช้เป็นตัวกำหนด หรือแนวทางประการสำคัญสำหรับองค์กร หรือสถาบันการศึกษาใดๆ ที่ต้องการมุ่งสู่ระบบ TQM นั้นสามารถปฏิบัติได้ 3 วิธีการ คือ

1) การใช้มาตรฐานของระบบ ISO 9000

อนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1987 โดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization หรือ ISO) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ในปัจจุบันประกอบด้วยจำนวนสมาชิกซึ่งเป็นหน่วยงานมาตรฐานของแต่ละประเทศมากกว่า 110 ประเทศ องค์กร ISO จึงเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นจากผลกรรวมตัวขององค์กรอุตสาหกรรมย่อยๆ ในแต่ละประเทศทั่วโลก เช่น ยุโรป สหรัฐ อเมริกา เอเชีย ออสเตรเลีย และแอฟริกา โดยต่างมีพันธะสัญญาเพื่อต้องการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งจะเข้าไปมีส่วนช่วยสนับสนุนการค้าระหว่างชาติโดยตรง สำหรับประเทศไทยมีตัวแทนทางราชการของ ISO คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นชื่อของหน่วยงานมาตรฐานแห่งชาติที่คุ้นเคยในหมู่ผู้ประกอบการและนักอุตสาหกรรมไทย

ISO 9000 เป็นมาตรฐานที่ใช้ในการประกันคุณภาพและการบริหารกระบวนการต่างๆ ภายในองค์กรของผู้ส่งมอบสินค้า (Supplier) หรือผู้ผลิต (Manufacturer) หรือผู้ให้บริการ (Services) โดยประกอบด้วยข้อกำหนดทั้งหมดจำนวน 20 หัวข้อ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางหรือเงื่อนไขสำหรับการทำข้อตกลงต่างๆ ทางการค้าระหว่างผู้ซื้อหรือลูกค้ากับผู้ส่งมอบสินค้าหรือผู้ผลิต

ได้ โดยลูกค้ามีสิทธิ์จะเลือกทำการค้ากับผู้ส่งมอบหรือองค์การประเภทใดๆ ก็ได้ที่ได้ผ่านการรับรองแล้วว่า มีระบบการบริหารงานและคุณภาพที่เป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ ของมาตรฐาน ISO 9000 ทุกประการ (สุนทร, 2540)

สำหรับการยื่นขอเพื่อขอรับรองระบบมาตรฐานดังกล่าวยังสามารถกระทำได้ 3 รูปแบบ คือ

1. ISO 9001 ครอบคลุม 20 ข้อกำหนด
2. ISO 9002 ครอบคลุม 19 ข้อกำหนด
3. ISO 9003 ครอบคลุม 16 ข้อกำหนด

นอกจากนี้ระบบ ISO 9000 ยังยึดถือการตรวจสอบจาก "ระบบเอกสาร (Documentation system)" "การตรวจติดตามคุณภาพภายในขององค์กร (Internal audit)" ร่วมกับ "การตรวจประเมินจากสถาบันรับรองภายนอก (External audit)" เป็นหลักสำหรับการยื่นขอรับรองระบบมาตรฐานดังกล่าว

2.) การใช้รางวัลคุณภาพของ Deming Prize

Prize

ในปี ค.ศ. 1951 รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่นที่เรียกว่า Deming Prize ได้ถือกำเนิดขึ้นมา โดยสหพันธ์นักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรแห่งชาติ (Japanese Scientist and Engineers; JUSE) ประกาศให้รางวัลดังกล่าว เพื่อเป็นเกียรติยศแก่ปรมาจารย์ด้านคุณภาพคนสำคัญชาวอเมริกัน คือ Dr. W. Edwards Deming โดยรางวัลนี้จะมอบให้แก่องค์กรใดๆ ก็ตามที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนา ระบบคุณภาพของการผลิตสินค้าหรือบริการให้ขึ้นมาอยู่ในระดับสูงและปรากฏผลเป็นที่ยอมรับแก่สาธารณชน หรือลูกค้าเป็นประการสำคัญ ลักษณะของการให้รางวัลดังกล่าวจะมอบให้ตาม "ประเภทหรือกลุ่ม (Categories)" เช่น กลุ่มโรงงานผู้ผลิตทั้งขนาดกลางและใหญ่ บุคคล

เดี่ยวๆ ที่มีผลงานเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านระบบคุณภาพ รวมถึงแผนกหรือฝ่ายตลอดจนบริษัทขนาดเล็กๆ ก็มีโอกาสในการรับรางวัล นอกจากนี้ยังไม่มีข้อกำหนดหรือระบุจำนวน "ผู้ชนะเลิศรางวัล (Winners)" ที่แน่นอนโดยอาจมีการมอบให้เป็นจำนวนกี่คนต่อปีก็ได้ (Walton, 1986)

หลักเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินในการมอบรางวัล Deming Prize ก็มีรูปแบบเช่นเดียวกับการยื่นขอการรับรองระบบจากมาตรฐาน ISO 9000 หรือรางวัล MBNQA กล่าวคือ องค์กรผู้สมัครต้องได้รับการตรวจติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 3-5 ปี โดยอาศัยกฎเกณฑ์ที่สำคัญ 10 ประการเพื่อการขอตรวจสอบระบบคุณภาพดังกล่าวที่ดำเนินอยู่ภายในองค์กร ได้แก่

- การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพขององค์กร (Quality policy and objectives)
- โครงสร้างองค์กรและวิธีการปฏิบัติงาน (Organization and its operation)
- การจัดการศึกษาและให้มีการฝึกอบรมเผยแพร่ขึ้นภายในองค์กร (Education and dissemination)
- การรวบรวมข้อมูลและการสื่อสารความหมายด้านสารสนเทศ (Assembly and dissemination information)
- การวิเคราะห์ผล (Analysis)
- มาตรฐานปฏิบัติ (Standardization)
- การควบคุม (Control)
- ผลลัพธ์ที่ได้รับ (Results)
- แผนงานที่ต้องปฏิบัติในอนาคต (Future plans)

ในการตัดสินรางวัลดังกล่าวนี้จะต้องคะแนนเป็นภาพรวม โดยที่ระดับผู้บริหารสูงสุดขององค์กรจะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน

และในส่วนของหน่วยปฏิบัติงานย่อยๆ จะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 50 คะแนน จึงจะถือได้ว่าองค์การดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการรับรางวัล Deming Prize โดยตรง นอกจากนี้รางวัลนี้ยังเปิดกว้างให้แก่องค์กรหรือบริษัทต่างๆ ทั่วโลกสามารถยื่นขอรับรางวัลได้ เช่น ในปี ค.ศ. 1989 บริษัทผู้ผลิตกระแสไฟฟ้ารายใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Florida and Light จัดเป็นบริษัท อเมริกันรายแรกที่ได้รับรางวัล Deming Prize

3) การใช้รางวัลคุณภาพแห่งชาติ MBNQA หรือ Malcom Baldrige Award

ในปี ค.ศ. 1987 ประธานาธิบดี Ronald Reagan ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติที่เรียกว่า "Malcolm Baldrige National Quality Improvement Act" และมีผลทำให้เกิดรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นมา โดยจะมอบให้แก่องค์กรหรือบริษัทใดๆ ทั้งภาคการผลิต อุตสาหกรรม การบริการ และธุรกิจขนาดเล็กที่ประกอบด้วยระบบคุณภาพภายในองค์กรที่ดีและปรากฏผลเป็นที่พึงพอใจต่อสาธารณชน เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า รางวัล MBNQA จัดเป็นเกียรติยศสูงสุดและเป็นที่หมายปองของบริษัททั้งหลายภายในสหรัฐอเมริกาที่มีความมุ่งมั่นและปรารถนาที่จะขอรับรางวัลดังกล่าวโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามรางวัล นี้ยังคงมุ่งเฉพาะการมอบให้ แต่เฉพาะบริษัทอเมริกันเท่านั้น โดยยังไม่ยินยอมเปิดโอกาสให้บริษัทอื่นๆ ทั่วโลกเข้ายื่นขอรับการรับรองได้เช่นเดียวกับรางวัล Deming Prize ของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับหลักเกณฑ์พื้นฐานที่ใช้ในการประเมินเพื่อขอรับรางวัล MBNQA มีรายละเอียดส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกับรางวัล Deming Prize กล่าวคือ ประกอบด้วย 7 Categories ที่สำคัญ

(APQC, 1993) เช่น

1. ความเป็นผู้นำของผู้บริหารองค์การ (Leadership)
2. การวิเคราะห์สารสนเทศ (Information analysis)
3. การวางแผนคุณภาพเชิงกลยุทธ์ (Strategic quality planning)
4. การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human resource development and management)
5. การจัดการกระบวนการคุณภาพ (Management of process quality)
6. ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการดำเนินงานคุณภาพ (Quality and operational results)
7. การมุ่งเน้นถึงลูกค้าและการสร้างความพึงพอใจ (Customer focus and satisfaction)

- หมายเหตุ
- Category 1-3 ครอบคลุม รายละเอียดของ Input
 - Category 4-5 ครอบคลุม รายละเอียดของ Processing Unit
 - Category 6-7 ครอบคลุม รายละเอียดของ Output
 - คะแนนรวมทั้งหมดของ 7 Category ประกอบด้วย 1000 คะแนน
 - การประเมินสามารถตรวจสอบ โดยบุคคลภายนอก (External reviewer) และการตรวจติดตามจากภายใน (Internal reviewer)

มีรายงานที่ชัดเจนว่า จากจำนวนผู้ขอ ยื่นการรับรองรางวัลดังกล่าวจำนวน 235,111 รายในปีค.ศ.1991ปรากฏผลว่ามีผู้ผ่านการพิจารณา เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนต่อไปสำหรับการประเมินผลเพื่อ มอบรางวัลเพียง 106 ราย ซึ่งนับได้ว่าเป็นจำนวน สถิติที่น้อยมาก เพราะฉะนั้นรางวัล MBNQA จึง เป็นประกาศนียบัตรที่ตีพอสสำหรับการระบุถึงระบบ คุณภาพของ TQM สำหรับองค์การซึ่งเชื่อมั่นได้ ว่าจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่ดีต่อบุคคลทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในระดับสถาบันการศึกษานั้น ก็จัดเป็นองค์การหนึ่งที่สามารถยื่นขอรับรองรางวัล MBNQA ได้เช่นเดียวกับองค์การหรือภาคการผลิต ทางธุรกิจประเภทอื่นๆ

จากรายละเอียดที่กล่าวมาในเบื้องต้นนั้น จะพบได้ว่า การใช้มาตรฐานทั้ง 3 รูปแบบ คือ ISO 9000, Deming Prize และ MBNQA สามารถ นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์เพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษา โดยผ่านระบบ TQM ได้เป็นอย่างดี และเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของมาตรฐานต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันแล้วจะพบว่า มีความเหมาะสม เป็นอย่างยิ่ง และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ใน วงการศึกษาได้โดยตรง (พิจารณาตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3 ประกอบด้วย)

ตารางที่ 2 ลักษณะของระบบมาตรฐานคุณภาพที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์กับสถาบันการศึกษา

ระบบ	ลักษณะที่เน้น	รายละเอียดที่สำคัญ
รางวัล <i>Baldrige</i> ต่อเนื่อง (เช่น นัก หรือประชาชนผู้ รางวัล <i>Deming Prize</i>	ความพึงพอใจของลูกค้า วิธีการทางสถิติ	การสร้างความพึงพอใจของลูกค้าอย่าง ศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เสียวภาอี) อาศัยการวิจัยและการประเมินผลของสถาบันการศึกษา (เช่น ระบบของการลงทะเบียนเรียน ชั้นตอน และลำดับ ความก้าวหน้าของตัวนักศึกษา อัตราการหยุดพักและเด็ก เรียนกลางคัน)
<i>ISO 9000</i>	ระบบเอกสาร	อาศัยการรับรองวิทยฐานะ และการประเมินผลจากระบบ คุณภาพ (เช่น การวิเคราะห์หัตถ์หลักสูตร ความต้องการของ โปรแกรมการศึกษา การวิเคราะห์ถึงอำนาจความสะดวก ที่เหมาะสมต่อการเรียนและการสอน)

ที่มา : Izadi, et. al., 1996.

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบรางวัล MBNQA รางวัล Deming Prize และมาตรฐาน ISO 9000 ที่สามารถใช้ประโยชน์กับสถาบันการศึกษา

	รางวัล Baldrige Award	รางวัล Deming Prize	ISO 9000
วัตถุประสงค์ (Purpose)	เน้นและกระตุ้นเพื่อให้มีการแข่งขันในเรื่องของการจัดการ กระบวนการเรียนและการสอน สำหรับสถาบันการศึกษาระดับชาติ	ให้รางวัลแก่บริษัทที่มีการจัดการระบบคุณภาพอย่างทั่วถึงทั้งองค์การ โดยอาศัยข้อมูลและผลจากทางสถิติ	เป็นการยืนยันต่อลูกค้าทุกระดับว่า การปฏิบัติงานด้านคุณภาพขององค์กรรวมทั้งระบบเอกสารมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานคุณภาพทุกประการ
รายละเอียดสำคัญที่มุ่งเน้น (Focus)	- ความพึงพอใจของลูกค้า - เพื่อป้องกันปัญหาด้านคุณภาพต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น	- อาศัยกลวิธีทางสถิติ - เพื่อป้องกันปัญหาด้านคุณภาพต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น	- ในทางปฏิบัติรายละเอียดของระบบคุณภาพสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน - อาศัยผลการตรวจประเมินระบบคุณภาพจากกลุ่มบุคคลภายนอก
ข้อจำกัดและระดับของความเป็นไปได้ (Eligibility)	มอบรางวัลให้แก่บริษัทหรือองค์การที่อยู่ภายในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น	มอบรางวัลให้แก่บุคคล กลุ่มโรงงาน หรือองค์การขนาดเล็กที่อยู่ทั่วโลก	มอบให้ประกาศนียบัตรรับรองระบบคุณภาพต่อบริษัทหรือองค์การต่างๆ ทั่วโลก
กรอบระยะเวลา (Time Frame)	ตรวจเยี่ยมติดตามทุกปี และต้องตรวจประเมินผลใหม่หมดอีกครั้งหนึ่งภายในระยะเวลา 5 ปี	ตรวจประเมินผล 2-5 ปี ตามความต้องการของ JUSE	ใช้ระยะเวลาในการขอรับรอง 6-12 เดือน ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดขององค์การและความจำเป็นเร่งด่วน
การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่สารสนเทศ (Information Sharing)	ตามข้อบังคับที่กำหนดให้ผู้รับรางวัลต้องเผยแพร่ข้อมูลสำหรับการดำเนินงานระบบคุณภาพให้แก่หน่วยงานอื่นๆ ด้วย	การเผยแพร่ข่าวสารด้านคุณภาพถือเป็นเรื่องสมัครใจ และไม่บังคับ	ผู้จดทะเบียนเพื่อขอรับรองระบบคุณภาพขององค์กรตน จะเผยแพร่ข้อมูลหรือไม่นั้น ไม่มีการบังคับ
จำนวนผู้รับรางวัล (Award Recipients)	กำหนดให้มีจำนวนผู้รับรางวัลได้สูงสุดไม่เกิน 2 ราย ต่อกลุ่มประเภทขององค์การที่ร้องขอภายในระยะเวลาแต่ละปี	- บุคคลหรือองค์การใดที่สามารถปฏิบัติได้ครบตามข้อกำหนดย่อมมีสิทธิในการขอรับรางวัล - องค์การที่ผลงานยังไม่ผ่านถึงขั้นตามมาตรฐานกำหนดสามารถร้องขอ "การสอบ" ได้จำนวน 2 ครั้ง ในระยะเวลา 3 ปี	บริษัทที่เป็นลูกค้าหรือผู้รับเหมาร่วมขององค์การจะเป็นผู้กำหนดว่าสินค้าและบริการนั้นๆ จำเป็นต้องได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามความต้องการของคนหรือไม่
การประเมิน (Assessment)	- ไม่ยึดถืออยู่บนความสอดคล้องตรงกับข้อกำหนดของมาตรฐาน - อาศัยการตรวจประเมินจากคณะกรรมการภายนอกจำนวน 5-15 คน - การปรับปรุงแก้ไขระบบคุณภาพต้องมีหลักฐานและสามารถตรวจสอบได้	- อาศัยผลการรายงานจากคณะกรรมการตรวจประเมินภายนอก - กระบวนการสอบผ่านเพื่อขอรับรางวัลต้องอาศัยคณะกรรมการและที่ปรึกษาอาวุโสจาก JUSE	- การประเมินผลอาศัยระบบเอกสาร - มีการตรวจเยี่ยมติดตามสถานที่จริง - มีการตรวจติดตามทุก 6 เดือน และตรวจใหม่ทั้งระบบเมื่อครบ 3 ปี

ที่มา : Izadi, et. al. 1996.

4. ตัวอย่างของความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการและติดตั้งระบบ TQM ในสถาบันการศึกษาต่างประเทศ

กรณีศึกษาของ Babson College

Babson College เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิต ทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา (เน้นด้านการจัดการธุรกิจและการศึกษา) ซึ่งก่อตั้งขึ้นมาในปี ค.ศ. 1919 สถานที่ตั้งคือ Wellesley รัฐ Massachusetts ประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมดประมาณ 25,000 คน พร้อมทั้งบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 4,500 คน นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาจากแถบ New England และทั่วโลกเข้ามาศึกษาในหลักสูตรต่างๆ มากกว่า 250 หลักสูตร (Covino and Palmer, 1996)

เนื่องจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสูงสุดสถาบัน เมื่อย้อนกลับไปเมื่อปี ค.ศ. 1989 คือ Bill Glavin ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานสูงสุดของวิทยาลัย ประกอบกับ Bill Glavin เคยมีประสบการณ์ดั้งเดิมมาก่อนในการเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทผลิตเครื่องถ่ายสำเนาเอกสารที่ใหญ่ที่สุดของโลกคือ Xerox และบริษัทดังกล่าวได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (MBNQA) เมื่อปี ค.ศ. 1987 Bill Glavin จึงมีปณิธานอย่างแน่วแน่ที่จะนำมหาวิทยาลัยเข้าสู่ระบบของการบริหารคุณภาพโดยส่วนรวมที่เรียกว่า TQM พร้อมทั้งแสดงภาวะความเป็นผู้นำโดยการประกาศพันธกิจ (Mission) ขั้นตอนการปฏิบัติงานและเนื้อหาสาระต่างๆ (Action and content) ของการมุ่งนำมหาวิทยาลัยเข้าสู่ระบบ TQM ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยมีพันธกิจที่จะประกาศให้ทราบว่

- มหาวิทยาลัยจะมุ่งมั่นและสาธิต ให้เห็นความเป็นเลิศทางกระบวนการเรียนการสอน การวิจัย การฝึกอบรม และการบริหาร

- มุ่งเน้นเพื่อแสดงถึงระบบสูงสุดของการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อปวงชน (Comprehensive University) โดยเฉพาะในเขตรัฐแถบ New England รวมถึงเพื่อตอบสนองต่อผู้ประกอบการทางธุรกิจในท้องถิ่น นักอุตสาหกรรมในระดับภูมิภาค นานาชาติ และในระดับโลก

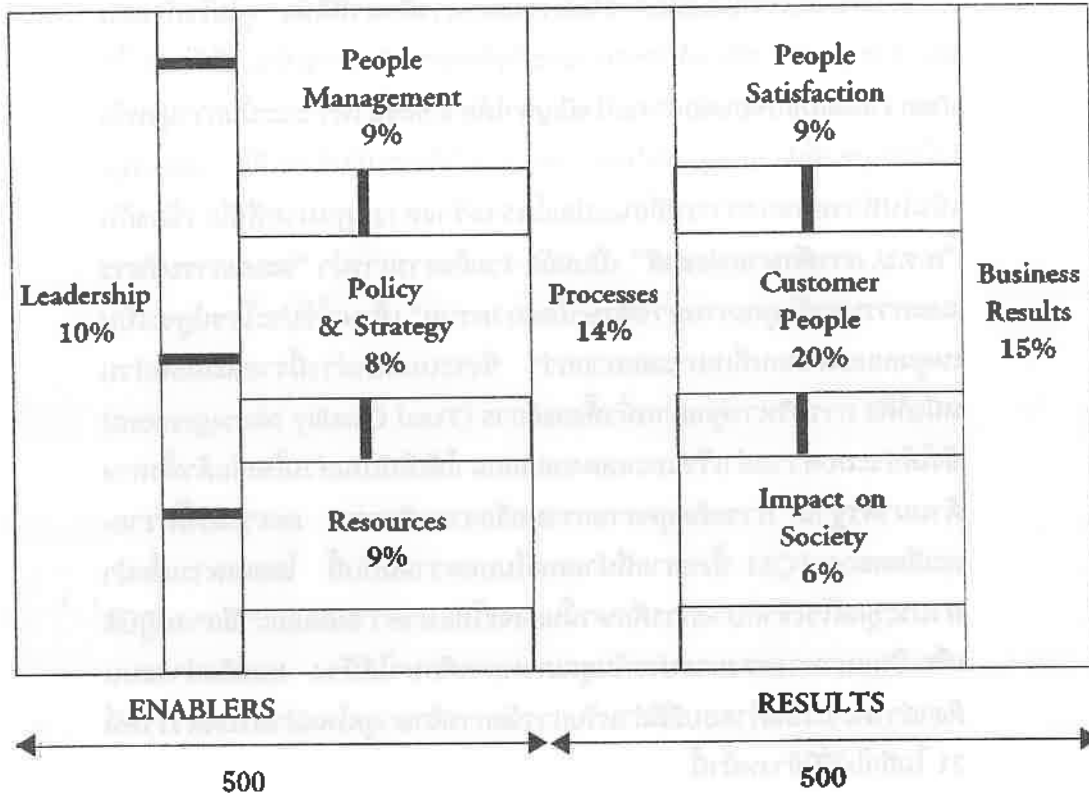
ขั้นตอนของการปฏิบัติงานสำหรับ TQM

มหาวิทยาลัยจะมุ่งมั่นสู่ระบบ TQM โดยอาศัยรูปแบบจำลอง (Model) ของรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (MBNQA) ซึ่งถือว่าเป็นระดับมาตรฐานเพื่อการเปรียบเทียบ สำหรับการดำเนินงานที่เรียกว่า Bench marking โดยจะมีการจัดตั้งและบริหารคุณภาพของมหาวิทยาลัยทั้งระบบ ดังนี้

1. สภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership)
2. นโยบายและยุทธศาสตร์ของการดำเนินงาน (Policy and strategy)
3. การจัดการบริหารบุคคล (People management)
4. ทรัพยากรของมหาวิทยาลัย (Resources)
5. กระบวนการ (Processes)
6. ความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction)
7. ความพึงพอใจของประชาชน (People satisfaction)
8. ผลกระทบต่อสังคม (Impact on society)
9. ผลตอบแทนทางธุรกิจ (Business results)

สำหรับขั้นตอนของการประเมินผลระบบ TQM รวมถึงการข้อกำหนดมาตรฐานดังกล่าวนั้น อาศัยคะแนนรวม (Total Score) จำนวน 1,000 คะแนน ของแต่ละ Category เป็นประการสำคัญ

The MBNQA for Total Quality Management

ความก้าวหน้าของการจัดตั้งระบบ TQM

ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะยังไม่ได้รับบรรลุถึงประสิทธิผลของการจัดตั้งระบบ TQM ขึ้นมาทั้งหมดก็ตามซึ่งเปรียบเทียบได้ว่า กำลังอยู่ในช่วงของการเดินทางสู่เป้าหมายสุดท้าย แต่ผู้ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทุกส่วน ก็ไม่เคยหยุดนิ่งในการนำวงจรคุณภาพของระบบ TQM นี้ให้หมุนและทำงานไปอย่างต่อเนื่องและเชื่อว่าจะต้องถึงจุดหมายปลายทางสักวันหนึ่งในอนาคตข้างหน้าสมกับคำกล่าวของผู้นำ Babson College ที่ว่า "TQM was not being discussed widely on college campuses or in school systems. For the most part of corporate America was just beginning to understand the need for change and embracing total Quality as a change strategy"

สรุป

ในสภาพปัจจุบันปัญหาและวิกฤติของสถาบันการศึกษาที่เกิดขึ้นในหลายด้าน เช่น การขาดแคลนงบประมาณและสภาพเศรษฐกิจตกต่ำทั่วประเทศ ลักษณะของการผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงความคาดหวังของสังคมที่มีผลต่อการจัดการระบบการศึกษาที่ดีนั้น คู่มือไขคำตอบแบบง่ายๆ เพราะมีองค์ประกอบและปัจจัยหลายประการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดความสลับซับซ้อนต่อการแก้ไขปัญหาก็ยากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นการมุ่งหวังแก้ไขปัญหาก็หลายเหตุ จึงไม่ใช่คำตอบและวิธีการปฏิบัติงานที่ดี แต่ควรมุ่งเน้นไปที่กรอบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ "พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ" เป็นหลัก รวมถึงการการนำ "ระบบการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม" เข้ามาใช้ประโยชน์ดูจะเป็นเหตุผลและคำตอบที่เหมาะสมมากกว่า ซึ่งระบบดังกล่าวนี้รายละเอียดส่วนหนึ่งก็คือ การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Management) ซึ่งได้ประสบความสำเร็จและแสดงผลออกมาให้เห็นเป็นส่วนใหญ่แล้วทั้งทางด้านมาตรฐาน การผลิตอุตสาหกรรมหรืองานบริการ เพราะฉะนั้นรายละเอียดของ TQM ทั้งหลายที่นำเสนอในบทความฉบับนี้ โดยเฉพาะเมื่อนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับวงการศึกษานั้นคงจะให้แนวความคิดและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษาได้บ้าง และคิดว่าระบบดังกล่าวคงจะเป็นคำตอบที่ดีที่สุดสำหรับการจัดการศึกษายุคใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

บรรณานุกรม

- รุ่ง แก้วแดง. 2541. การศึกษาไทยในเวทีโลก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.
- สุนทร พูนพิพัฒน์. 2540. ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540. การจัดอันดับมหาวิทยาลัย โดย เอเชียวีค. ONEC Forum.
- American Productivity and Quality Center (APQC). 1993. **The benchmarking management guide**. Portland OR. : Productivity Press.
- Cornesky, R.A. 1993. **The quality professor : Implementing TQM in the classroom**. Madison, WI. : Magna Publications.
- Covino, George R., and Palmer, C. 1996. **All one system : Quality partnerships in education**. [Online Article.] Office of Quality Babson College. Available at URL. : <http://www.babson.edu/quality-babson.html>
- Deming, W.Edwards. 1986. **Out of the crisis**. Cambridge, Massachusetts : Massachusetts Institute of Technology. 507 pp.
- English, F. W., and Hill, J.C. 1994. **Total quality education : Transforming schools into learning places**. Thousand Oaks, CA. : Corwin Press.
- Fisher, D.C. 1994. **Measuring up to the Baldrige**. New York : American Management Association.
- Izadi, M., Kashef, A. E., and Stadt, R. W. 1996. **Quality in higher education : Lessons learned from the Baldrige award, Deming prize, and ISO 9000 registration**. Journal of Industrial Teacher Education, 33 (2) : 60 - 76.
- Lewis, R. G., and Smith, D. H. 1994. **Total quality in higher education**. Delray/Beach, FL. : St. Lucie Press.
- Voehl, F. 1992. **Total quality : Principles and practice within organizations**. Coral Springs, Fla. : Strategy Associates, pp.1, 18.
- Walton, M. 1986. **The Deming management method**. New York : Putnum,
- Witcher, B. J. 1990. **Total marketing : Total quality and the marketing concept**. The Quarterly Review of Marketing, Winter.

ความสำคัญของหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมืองและชนบท (URBAN AND RURAL DESIGN)

ชลิตถาวร วีรพันธ์*

คำนำ

หลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมืองและชนบทไม่เพียงแต่จะเป็นหลักสูตรและมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยเท่านั้น แต่จะเป็นหลักสูตรที่ชี้มาให้คนและสังคมไทยตระหนักว่าหากประเทศไทยประสงค์จะให้นโยบายด้านการพัฒนาสังคมและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้ว คนและสังคมไทยซึ่งประกอบด้วย ประชาชน ภาค รัฐและเอกชนจะต้องมีส่วนร่วม (Participation) ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม และการวางผังพัฒนาพื้นที่ (Spatial Development Planning) หรือการวางผังพัฒนาที่ดิน (Land Development Planning) ควบคู่หรือผสมผสาน (Integration) กันในทุกพื้นที่และทุกระดับของการพัฒนาซึ่งท่านผู้อ่านจะพบว่านับแต่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติมาแล้ว 8 ฉบับ (ฉบับละ 5 ปี) คือตั้งแต่ พ.ศ.2504 จนถึงปัจจุบัน (ช่วงของแผนพัฒนาฯ คือระหว่าง พ.ศ. 2504-2544) สังคมไทยจะพบว่าไม่มีเพียงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแต่จะไม่มีแผนพัฒนาพื้นที่ (320 ล้านไร่เศษ) หรือแผนพัฒนาที่ดิน หรือแผนพัฒนาทางกายภาพ (Physical Development Planning) หรือแผนพัฒนาระบบนิเวศ (Ecological System Planning) เลย ด้วยเหตุดังกล่าวนโยบายการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ความทันสมัย หรือมุ่งสู่ความ

เป็นนานาชาติ ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งที่ยากยิ่งของประเทศไทยตราบดีที่คนและสังคมยังไม่ตระหนักถึงความจำเป็น (Needs) และต้องกระทำ (Must) เพื่อคุณภาพชีวิต (Quality of life) และคุณภาพ ของสิ่งแวดล้อม (Quality of Environments) ทุกระดับของสังคมโลก (World Population) ซึ่งจะมีประชากร 9,346 ล้าน คน เศษในปี พ.ศ. 2593 โดยประเทศไทยจะมีประชากร 69.74 ล้านคน ลดลงจาก 70.31 ล้านคน ในปี 2568

ความสำคัญของหลักสูตรปริญญาโททาง (URBAN AND RURAL DESIGN) คือ จะปลูกฝังให้คนและสังคมไทยตระหนักว่าผังเมือง และผังชนบทจะต้องเป็นกลไกหรือเครื่องมือ (PLANNING TOOLS) ในการพัฒนาเมืองและการพัฒนาชนบทของประเทศและเพื่อจะกระตุ้นให้คนและสังคมไทยยอมรับในกิจกรรมการพัฒนาเมืองและการพัฒนาชนบทในเรื่องที่สำคัญที่สุดคือ

1. ผังเมือง (URBAN PLAN or CITY PLAN) และผังชนบท (RURAL PLAN) จะต้องเป็นกลไกหรือเครื่องมือ (PLANNING TOOLS) ในการพัฒนาเมือง (URBAN DEVELOPMENT) และการพัฒนาชนบท (RURAL DEVELOPMENT) ของประเทศ กล่าวคือ โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง แผนพัฒนาชนบทยากจน โครงการอีสานเขียว หรือแผนพัฒนาชนบทแห่งชาติซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการนั้นจะ

* หัวหน้าหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต

ต้องมีผังเมืองสำหรับการพัฒนาชุมชนเมืองและผัง
ชนบทสำหรับการพัฒนาชนบทเป็นกลไกหรือ
เครื่องมือในการพัฒนาเมืองและชนบท

2. การพัฒนาเมืองและการพัฒนาชนบท
จะต้องพัฒนาควบคู่หรือพร้อมกันไป (HAND IN
HAND) และผสมผสานกันไป (URBAN PLANS
AND RURAL PLANS INTEGATION) ในการ
พัฒนาประเทศ หรือภาค (4 ภาค) หรืออนุภาค
(SUB-REGIONS) เช่น กรุงเทพมหานคร และ
ปริมณฑลหรือภาคใต้ตอนบน ภาคใต้ตอนล่าง ตาม
ความพร้อมด้านการบริหาร (ระบบโครงสร้างของ
หน่วยงานที่รับผิดชอบและบุคลากร) ด้านการเงิน
การคลัง (ภาษีรัฐบาลภาษีท้องถิ่น เงินอุดหนุน
เงินช่วยเหลือ เงินกู้ หรือการออกพันธบัตร ฯลฯ)
และด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับของ
ชุมชนนั้นๆ

3. จะต้องแปลงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติมาสู่การปฏิบัติโดยผังเมืองและ
ผังชนบท หรือผังเมืองและผังภาค (เมืองและชนบท)
เท่านั้นตราบใดที่การพัฒนาประเทศจะต้องประกอบ
ด้วยการพัฒนาหลัก 2 ส่วน คือ

1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human
Resources Development) และ

2) การพัฒนาพื้นที่ (Spatial Develop-
ment) หรือการพัฒนาที่ดิน (Land Develop-
ment) ซึ่งรองรับการเพิ่มประชากร การกระจาย
ตัวประชากร (Population Distribution) และ
การอพยพย้ายถิ่น (In-Out Migration) ในแต่ละ
พื้นที่ของประเทศ

มาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนบท-
ความนี้ได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540) กฎหมาย
รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆกฎหมายการผังเมือง
(พระราชบัญญัติการผังเมืองและผังชนบทพุทธ

ศักราช 2495 และพระราชบัญญัติการผังเมือง
พ.ศ.2518) และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาที่ดิน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา
ทางกายภาพ สาธารณูปโภค ฯลฯ ของประเทศ
ต่างๆ

เป้าหมายของหลักสูตร

ผลิตมหาบัณฑิต (หลักสูตรปริญญาโท)
ที่สามารถนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางผัง
และออกแบบชุมชนเมืองและชนบท ในพื้นที่ที่นัก-
ศึกษาเลือก หรือพื้นที่คัดเลือกโดยนักศึกษาและ
คณาจารย์ไปสู่การปฏิบัติและอาจนำผลการศึกษา
ดังกล่าวไปเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และประชาชนในชุมชนพื้นที่วางผังหน่วยงาน
ของรัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำผังเมือง
และผังชนบทระดับปฏิบัติ (ACTION PLAN)
หรือผังเมืองท้องถิ่น (LOCAL PLAN) ไปสู่การปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนการสอน

นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learn-
ing by Doing) พัฒนาตนเอง (Self Develop-
ment) และร่วมกับหลักสูตรในการ สร้างฐานข้อมูล
(Data Base) ทั้งด้านเมืองและชนบทให้พร้อมที่
จะเรียนรู้จนสามารถวางผัง และออกแบบชุมชน
เมืองและชนบทถึงขนาดสามารถนำผังเมืองและผัง
ชนบทไปสู่การปฏิบัติได้จริงภายใต้มาตรการหลัก 3
ด้าน คือ

1. มาตรการทางการบริหาร (Adminis-
trative Measure) ซึ่งได้แก่ระบบ โครงสร้าง
บุคลากรและอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครอง
ท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบและการ
มีส่วนร่วมในการบริหารผังเมือง และผังชนบทของ
ประชาชนภาครัฐและเอกชน

2. มาตรการทางการเงินการคลัง (Financial Measure) ซึ่งได้แก่การคลังท้องถิ่นและการคลังรัฐบาลและการจัดหาแหล่งเงินสำหรับนำโครงการภายใต้ผังเมืองและผังชนบทที่วาง จัดทำ และดำเนินการไปสู่การปฏิบัติ

3. มาตรการทางกฎหมาย (Regulatory Measure) ซึ่งได้แก่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540) พระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ.... (กำลังร่างและจะต้องแล้วเสร็จภายในกำหนดไว้ตามบทเฉพาะกาล (2 ปี จาก 11 ตุลาคม 2540) กฎหมายการผังเมือง และผังชนบท พ.ศ. (กำลังขอแก้ไข โดยกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทยและผู้เขียนซึ่งเสนอผ่านราชบัณฑิตยสถานไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สถาผู้แทนราษฎร (กรรมาธิการสิ่งแวดล้อม) และวุฒิสภา (กรรมาธิการสิ่งแวดล้อม) ขอให้กฎหมายการผังเมืองและผังชนบท พ.ศ....เป็นกฎหมายหลักซึ่งกฎหมายทุกฉบับเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ ที่ดิน (พื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วยหนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเล) และกายภาพสิ่งแวดล้อม จะต้องสอดคล้องและอยู่ภายใต้กฎหมายการผังเมืองและผังชนบทเช่นเดียวกับนานาชาติ เช่น TOWN AND COUNTRY PLANNING ACT, TOWN PLANNING ACT, RURAL PLANNING ACT, COUNTRYSIDE PLANNING ACT หรือ URBAN AND REGIONAL PLANNING ACT. ซึ่งจะบัญญัติไว้ให้กฎหมายอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ของประเทศนั้นๆ ต้องสอดคล้อง และอยู่ภายใต้กฎหมายผังเมืองและผังชนบท

ประเภทของกิจกรรมหลัก

กิจกรรมหลักของผังเมืองและผังชนบท ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้ คือ

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (CONSERVATION OF NATURE) และ ศิลปวัตถุ (HISTORIC PRESERVATION) ของชุมชนดั้งเดิมและชุมชนขยายในแต่ละจังหวัด

2) การเลือกที่ตั้งวางผังและออกแบบเมืองใหม่ (NEW TOWN) เช่นใน 237 อำเภอทั่วประเทศที่มีประชากรตั้งแต่ 100,000 คนขึ้นไปหรือ 18 จังหวัด ที่มีประชากรตั้งแต่ 1 ล้านคนขึ้นไป

3) การวางผังและออกแบบพื้นที่แบบรวมกิจกรรมเป็นหน่วยเดียว (A PLANNED UNIT DEVELOPMENT) เช่น โครงการขนาดใหญ่ (MEGA PROJECTS)

4) การปรับปรุงฟื้นฟูเมืองและชนบท (URBAN AND RURAL RENEWAL) เช่น การพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมของบริเวณเสื่อมโทรมหนาแน่น แออัด ประเภทของแผนผังซึ่งจะใช้เป็นกลไก หรือเครื่องมือ (PLANNING TOOLS) ในการนำแผนพัฒนาเมือง (URBAN DEVELOPMENT PLAN) และแผนพัฒนาชนบท (RURAL DEVELOPMENT PLAN) ไปสู่การปฏิบัติซึ่งนักศึกษาจะต้องเรียนรู้ได้แก่

1) แผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันและอนาคต 20-30-40 ปี (LAND USE PLAN: EXISTING AND FUTURE) ซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ (ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม) พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน (เช่น ย่านศูนย์ราชการ ย่านศูนย์วัฒนธรรมย่านศูนย์กลางชุมชนหลักรอง ย่านสถาบันศาสนา ย่านศูนย์การศึกษา ฯลฯ)

2) แผนผังแสดงโครงการคมนาคม และขนส่งพร้อมทั้งรายละเอียดแสดงเขตและขนาดทางสาธารณะ (TRANSPORT PLAN)

3) แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค (UTILITIES AND FACILITIES PLAN) "ด้านต่างๆ เช่น การประปา การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย การป้องกันน้ำท่วม การกำจัดขยะ ขยะติดเชื้อ สารพิษ และสิ่งปฏิกูล แนวท่อระบบก๊าซ และโทรคมนาคม เป็นต้น"

4) แผนผังแสดงที่โล่ง (สวนสาธารณะ และที่พักผ่อนหย่อนใจและที่สงวนไว้เพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคตหรือรองรับนโยบายพิเศษ)

5) แผนผังแสดงกำหนดระดับพื้นดิน

6) แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรมประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษา หรือบูรณะ (HISTORIC PRESERVATION)

7) แผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติหรือภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำ (มหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ คลอง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ ห้วย หนอง บึง บาง) เกาะ ภูเขา ป่าไม้ แหล่งแร่ บริเวณวิวทัศนที่สวยงาม รวมทั้งต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่ที่จะพึงส่งเสริม หรือบำรุงรักษา (CON NATURE) เช่น ไม้ยืนต้นที่มีอายุเป็นร้อยๆ ปี ไม้ประจำถิ่นหรือมีถิ่นกำเนิดในประเทศไทยในแต่ละภาคและท้องถิ่นหรือไม้หายาก เป็นต้น

8) แผนผังแสดงบริเวณที่จะทำการปรับปรุงฟื้นฟูหรือรื้อ ซ้ำ (หาที่อยู่ใหม่ให้) เช่น บริเวณ สลัม อาคารที่รูก่อที่สาธารณะ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หรือริมทางรถไฟริมถนน

นักศึกษาจะเข้าใจดีขึ้นหากศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บทบัญญัติมาตราต่างๆ ภายใต้ "องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น" (หมวด 9) คือนับแต่ครบกำหนดบทเฉพาะกาล 2 ปี ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ฉบับดังกล่าวคือ ภายใน 10 ตุลาคม 2542 อำนาจหน้าที่ ในการวางแผนเมืองและผังชนบทเป็นของ องค์การปกครองท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล (รวมสุขาภิบาลเดิม) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ส่วนหน่วยงานของรัฐ (รวมรัฐวิสาหกิจ) จะเป็นเพียงผู้กำกับดูแลภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจ พ.ศ.... (กำลังอยู่ในการพิจารณาของสภา)

นักศึกษาและผู้สนใจจะเข้าใจชัดเจนขึ้น หากได้รับทราบว่าการออกแบบชุมชนเมืองและชนบท (URBAN AND RURAL DESIGN) เป็นกระบวนการที่สองของกระบวนการวางจัดทำและดำเนินการ (PLANNING PROCESS) ของผังเมืองและผังชนบท ซึ่งมีอยู่ 3 กระบวนการ คือ

กระบวนการที่ 1 การวางแผนเมืองและผังชนบท (PLANNING PROCESS)

กระบวนการที่ 2 การออกแบบชุมชนเมืองและชนบท (DESIGN PROCESS)

กระบวนการที่ 3 การนำผังเมืองหรือผังชนบทไปสู่การปฏิบัติ (IMPLEMENTATION PROCESS)

มหาวิทยาลัยทุกแห่งที่เปิดสอนหลักสูตร URBAN PLANNING, URBAN AND REGIONAL PLANNING, RURAL PLANNING แล้วแต่กรณี และหลักสูตร URBAN DESIGN หรือ URBAN AND RURAL DESIGN ต่างก็ยอมรับว่าระยะเวลา 2 ปี การศึกษาไม่เพียงพอสำหรับหลักสูตรปริญญาโททางการออกแบบชุมชนเมืองและชนบทโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่เปิดสอนหลักสูตรนี้ สำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรการออกแบบและวางแผนชุมชนเมือง (URBAN DESIGN) มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2518 และ

มีนักศึกษาจบมาแล้ว 93 คน ทางแกเกี่ยวกับระยะเวลาของการศึกษา ข้อจำกัดของระยะเวลาของการศึกษา (2 ปีการศึกษา) จากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งร่วมเป็นกรรมการร่างหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง (URBAN DESIGN) ของมหาวิทยาลัยศิลปากรและหลักสูตรผังเมือง มหาบัณฑิต (URBAN PLANNING) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาแล้วซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสาขาวิชาแผนภาคและเมืองนั้นเห็นว่าจะต้องปรับปรุงด้านการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

1) นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสามารถและรอบรู้ด้านข้อมูล ระบบข้อมูลเมืองและชนบทเพื่อใช้ในการออกแบบชุมชนเมืองและชนบท

2) คณาจารย์จะเป็นเพียงผู้เอื้อ (Facilitator) หรือผู้กระตุ้น (Stimulator) ให้นักศึกษามีความรู้กว้างไกลและรู้สึกในด้านการวางจัดทำและดำเนินการตามกระบวนการ ผังเมือง

3) นักศึกษาแผน ก.และแผน ข. จะต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับแผนผัง นโยบาย และโครงการของผังเมืองรวมและแผนผังและโครงการของผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518

การเลือกพื้นที่เพื่อการเรียนการสอน

ก. พื้นที่เมือง (URBAN AREA)
พื้นที่เมืองของประเทศไทยอาจจำแนกออกได้ เป็น 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่กลุ่มชุมชนเมืองตามกฎหมายต่างๆ เช่น ตามกฎหมายปกครอง เช่น กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ กลุ่มพื้นที่ของหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น กฎหมายเทศบาล กฎหมายสุขาภิบาล กฎหมาย

ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด กฎหมายระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล กฎหมายระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร และกฎหมายระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา และกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พุทธศักราช 2540) หมวด 9 ว่าด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) เทศบาล (รวมสุขาภิบาลเดิม) กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (ตามความเป็นจริงมีทั้ง พื้นเมืองและชนบท)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริงได้แก่ ชุมชนที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภาคนอกเกษตร เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์ การบริการ การก่อสร้าง การคมนาคมขนส่ง การเงินและการธนาคาร ฯลฯ หรือตามหลักวิชาการผังเมืองและผังชนบท คือ กิจกรรมเมืองประกอบระดับของความเป็นเมือง (Level of Urbanization) เช่น จำนวนประชากร ความหนาแน่น การเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพ กิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ ระดับและระบบของโครงสร้างพื้นฐาน ระบบเศรษฐกิจเมือง (Urban Economy) ระบบเมือง การบริหาร หรือวิถีชีวิตของประชากรเมืองจึงเห็นได้ว่า ผังเมืองของชุมชนเมืองใดไม่จำเป็นต้องมีขอบเขตหรือพื้นที่เต็มหรือเท่ากับเขตการปกครอง แต่จะยึดถือ "ศักยภาพของพื้นที่เมือง" เป็นหลักในการเลือกพื้นที่เพื่อการวางผังและออกแบบชุมชนเมือง

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ชุมชนเมืองตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ (พ.ศ.2504-2544) และตามแนวคิดของกระทรวงมหาดไทย โดยคณะกรรมการพัฒนาเมืองและจังหวัดปริมาตร เมื่อ 13 กันยายน 2538 โดยมีอธิบดีกรมการผังเมือง เป็นประธานคณะทำงานโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการกำหนดให้เป็นเมืองใหม่

2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

3. เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่จะพัฒนาเมืองให้เป็นรูปธรรม

คณะทำงานได้กำหนดขอบเขตการศึกษา คือ กรุงเทพฯ และ 18 จังหวัดในภาคมหานครซึ่งห่างจากกรุงเทพฯ ไม่เกิน 150 กิโลเมตรโดยแบ่งชุมชนเมืองออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

1) เมืองใหม่ (New Town)

2) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (Bangkok Metropolis and Vicinities)

3) ภาคมหานคร (Metropolitan Region) ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานครและอีก 18 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ สมุทรสงคราม นครปฐม นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สระบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สุพรรณบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี

4) เมืองใหม่ภาคมหานคร (New Towns in Metropolitan Region) ได้แก่การพัฒนาศูนย์ชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานครและเมืองรอบนอกมหานครให้มีความสมบูรณ์แบบในตัวเองมีองค์ประกอบของเมืองครบทุกประเภทมีความเป็นอิสระ มีฐานเศรษฐกิจของตนเอง

5) ศูนย์ชุมชนชานเมือง (Sub Center)

6) เมืองบริวาร (Satellite Town) 6 เมือง คือ สระบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม ราชบุรี นครนายก และสุพรรณบุรี

ข. พื้นที่ชนบท (Rural Area)

พื้นที่ชนบทของประเทศไทยจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1) พื้นที่ที่กำหนดโดยกฎหมายปกครอง และกฎหมายเฉพาะ เช่น กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดินกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่น กฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม กฎหมายจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม กฎหมายสหกรณ์ การเกษตรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีพื้นที่ชนบทตามกฎหมายอยู่ 75 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานครจังหวัดเดียวซึ่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ให้เป็นชุมชนเมืองทั้งจังหวัด)

2) พื้นที่ที่กำหนดภายใต้แผนงานและโครงการ เช่น แผนพัฒนาชนบทยากจน แผนพัฒนาชนบทแห่งชาติ โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โครงการอีสานเขียว โครงการสร้างงานในชนบท (กสข) เป็นต้น

จะเห็นว่า นักศึกษาหลักสูตรนี้มีโอกาสดีมากที่จะได้แสดงความรู้ ความสามารถ และเรียนรู้ด้วยตนเองตลอด 2 ปี การศึกษาในการเลือกพื้นที่จริงสำหรับการวางผังและออกแบบชุมชนเมืองและชนบท ผู้เขียนเชื่อว่า นักศึกษาจะได้ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และความสามารถ (Ability) ทั้งในด้านความคิดรวบยอด (Total Concept) ความคิดรายสาขา (Sectoral Concepts) และการนำความคิดและทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ จากวิชาการบรรยายและวิชาปฏิบัติการวางผัง และออกแบบ 1-5 รวมทั้งวิชาการศึกษาและวิจัยด้วยตนเอง

กิจกรรมการศึกษาวิจัย

หลักสูตรนี้เน้นการบริหารจัดการที่ดิน (LAND MANAGEMENT) ทั้งชุมชนเมือง และชุมชนชนบทเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนดั้งเดิม รวมทั้งการจัดหาพื้นที่รองรับสำหรับชุมชนขยาย ภายใต้กรอบของผังภาคและผังเมือง หาก

นักศึกษา คณาจารย์และ สถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักหอสมุด คณะนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรรองครุวม) สำนักวิจัย สำนักวางแผน สำนักเทคโนโลยี สาขา วิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม สาขาวิศวกรรมโยธา อุตสาหกรรมเกษตร คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ มีส่วนร่วมในการ ศึกษาวิจัยและได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคคล และฝ่ายประชาสัมพันธ์แล้ว โครงการศึกษาวิจัยก็จะสมบูรณ์และมีมาตรฐาน ที่ดีสำหรับการเรียนการสอนและการให้บริการทาง วิชาการแก่สังคม

กิจกรรมการให้บริการทางวิชาการด้านการ วางผังและออกแบบชุมชนเมืองและชนบท

นักศึกษาและคณาจารย์ของหลักสูตรและ คณาจารย์จากสถาบันที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีส่วน ร่วมในกิจกรรมหากหลักสูตรที่เสนอขอรับงานด้าน การวางผังเมืองรวมและผังเมือง เฉพาะจากกรม การผังเมือง กระทรวงมหาดไทย สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลต่างๆ รวมทั้งการขอรับงานด้านวางแผนบริหารจัดการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสำนัก นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมี โครงการจัดฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ทุกรูปแบบ) ในด้านการวางผังและ ออกแบบชุมชนเมืองและชนบท การเปิดหลักสูตร ระยะสั้นสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคเอกชน เกี่ยวกับผังเมืองและผังชนบทเพื่อมีส่วนร่วมในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาพื้นที่เมือง และ ชนบทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ

กิจกรรมด้านการทำนุ บำรุง ศิลปวัฒนธรรม

นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรของ หลักสูตรและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จะเข้า ร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยรั้งลิตผ่านสถาบันที่ เกี่ยวข้องรวมทั้งอาจเสนอกิจกรรมที่ได้จากการ เรียนการสอน การศึกษาวิจัยและการให้บริการ ทางวิชาการแก่หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านทำนุ บำรุง ศิลป- วัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยอีกด้วยและเพื่อเป็น การสนองนโยบายและวัตถุประสงค์ของมหา- วิทยาลัยรั้งลิต

บรรณานุกรม

- ธีระพล อรุณกลีกร. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2540.
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518. กรุงเทพฯ : กรมการผังเมือง (สำนักผังเมืองเดิม) กระทรวงมหาดไทย, [2542].
- รัฐสิต, มหาวิทยาลัย. คู่มือการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรัฐสิต 2542-2543. นนทบุรี : เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์, 2542.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2540.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2513.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, [25--].
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2512-2519. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2514.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524. กรุงเทพฯ : ตะวันนา, 2520.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2524.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ด โปรดักชั่น, 2529?
- สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ด โปรดักชั่น, 2534?.

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (The S.E.A. write award)

ดาวรัตน์ แทนรัตน์*

ซีไรท์ เป็นคำทับศัพท์มาจากคำว่า S.E.A. WRITE หมายถึง รางวัลวรรณกรรม ที่มอบให้แก่ นักเขียนวรรณกรรม 10 ประเทศอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม คำเต็มในภาษาอังกฤษของรางวัลนี้คือ S.E.A. Write Award (South East Asian Write Award) ในภาษาไทย เรียกรางวัลนี้ว่า รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนแต่ในภาษานิยมใช้กันแพร่หลายเรียกกันว่า รางวัลซีไรท์ S.E.A. Write award

ประวัติความเป็นมา

รางวัลซีไรท์กำเนิดเมื่อต้นปี 2522 เพื่อเป็นการส่งเสริมนักเขียนภายในประเทศอาเซียน และอำนวยความสะดวกทางวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ของภูมิภาคนี้ รางวัลนี้เกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารของโรงแรมโอเรียนเต็ลมีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับนักเขียนชั้นนำของโลกมาเป็นเวลานาน จึงได้ปรึกษากับบริษัทการบินไทย ได้ร่วมมือกันจัดตั้งรางวัลวรรณกรรมนี้ขึ้นโดยมีพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธานภายหลังพระองค์ท่านสิ้นพระชนม์ลงในปี พ.ศ.2524 และหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ได้ดำรงตำแหน่งประธานสืบแทนจนถึงแก่อนิจกรรมในปี พ.ศ. 2526 และผู้ที่สืบตำแหน่งต่อมาคือ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิมลฉัตร จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2541 ม.ล.พีระพงศ์เกษมศรี ดำรงตำแหน่งประธานสืบแทน ปัจจุบันประธาน คณะกรรมการ ได้แก่ ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์

บริพัตร และเป็นที่ยินดีแก่คณะกรรมการเป็นอย่างดีที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ทรงรับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ นอกจากนี้ คณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้แทนโรงแรมโอเรียนเต็ล, บริษัทการบินไทย, บริษัทโนเคเรือ อิตาลีไทย มูลนิธิจิม ทอมป์สัน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มูลนิธิเร็ก มอร์แกน, มูลนิธิภูมิคุ้มกันสัตว์ไทย, ธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย บริษัทยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กลุ่มสุราทิพย์ ผู้แทนสถานเอกอัครราชทูต กลุ่มประเทศอาเซียน 9 ประเทศ และสมาคมภาษา และหนังสือแห่งประเทศไทย และสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ความสามารถด้านสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ทราบถึงโคศุภย์ทางวรรณกรรม ทรัพย์สินทางปัญญาวรรณศิลป์ รวมทั้งเพื่อรับทราบ รับรองส่งเสริมและจรรโลงเกียรติ อัจฉริยะทางวรรณกรรมของนักเขียนอีกทั้งยังเสริมสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ภาพอันดีในหมู่นักเขียนและประชาชนทั่วไปในกลุ่มประเทศอาเซียน

ระเบียบการพิจารณารางวัลวรรณกรรมไทยเพื่อรับรางวัลซีไรท์

สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์และสมาคมนักเขียนแห่ง

* บรรณาธิการงานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

ประเทศไทย ได้วางระเบียบการพิจารณารางวัลวรรณกรรมไทยเพื่อรับรางวัลซีไรท์ ดังต่อไปนี้

1. ประเภทวรรณกรรม

- กวีนิพนธ์
- นวนิยาย
- เรื่องสั้น
- บทละคร

2. คุณสมบัติของงานวรรณกรรม

- ต้องเป็นงานริเริ่มของผู้เขียนเอง

มิใช่งานแปลจากผู้อื่น

- ต้องเป็นงานที่สัมพันธ์กับชาติ หรือ

ภูมิภาคที่ผู้สร้างสรรค์มีภูมิลำเนา

- ต้องเป็นเรื่องแต่งหรือเรื่องสร้างสรรค์ในรูปแบบไหนก็ได้ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น

บทละครและกวีนิพนธ์

- ต้องเป็นงานที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลา 5

ปี นับจากปีที่ทางการเลือกสรรเป็นเกณฑ์

- ผลงานที่เคยได้รับรางวัลใดๆภายใน

ประเทศของตนก็คงมีสิทธิ์ได้รับการเลือกสรร

- ผลงานจะเขียนเป็นภาษาใดก็ได้ที่

ใช้ในขอบเขตของประเทศตน

- ผู้สร้างสรรค์จะมีเชื้อชาติ ศาสนา

เพศใดๆก็ได้และยังมีชีวิตอยู่ขณะส่งงานเข้าประกวด

- ผู้สร้างสรรค์มีส่วนหรือช่วยพัฒนา

วัฒนธรรมและวรรณกรรมของประเทศ ตนจากงานเขียนของตน

3. คณะกรรมการพิจารณารางวัล

วรรณกรรม

นักเขียนและคณะบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานเขียนของแต่ละประเทศจะเป็นผู้เลือกสรรตัดสินว่าผู้ใดควรได้รับรางวัลดัง เช่น ประเทศไทย คณะกรรมการพิจารณารางวัลวรรณกรรมมาจากการเสนอชื่อจากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์และสมาคมนักเขียน

แห่งประเทศไทยแบ่งเป็น 2 คณะ คือ

- คณะกรรมการการคัดเลือกมี จำนวน

7 คน ประกอบด้วย

- ผู้แทนสมาคมภาษาหนังสือแห่งประเทศไทย 3 คน
- ผู้แทนสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย 3 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิในทางวรรณกรรม 1 คน

ให้คณะกรรมการคัดเลือกกันเอง เป็น

ประธาน คณะกรรมการคัดเลือกมีหน้าที่รับเรื่องที่มีผู้เสนอเข้าพิจารณา และพิจารณาคัดเลือกให้เหลือ

ไม่เกิน 7 เรื่อง เสนอต่อคณะกรรมการตัดสิน

ไม่เกิน 7 เรื่อง เสนอต่อคณะกรรมการตัดสิน

- คณะกรรมการตัดสินมีจำนวน 7 คน

ประกอบด้วย

- นายกสมาคมภาษาหนังสือแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน
- นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน
- นักเขียนหรือกวีผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิทางวรรณกรรม 3 คน
- ประธานคณะกรรมการคัดเลือก (โดยตำแหน่ง)

กรรมการตัดสินจะเป็นบุคคลเดี่ยว

กันกับกรรมการคัดเลือกไม่ได้ยกเว้นประธานคณะกรรมการคัดเลือก และไม่เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากงานที่ได้รับการคัดเลือก คณะกรรมการ

ตัดสินมีหน้าที่พิจารณาเรื่องที่คณะกรรมการคัดเลือก

เสนอ และตัดสิน 1 เรื่อง ให้ได้รับรางวัลซีไรท์

และตัดสิน 1 เรื่อง ให้ได้รับรางวัลซีไรท์

4. กำหนดเวลา

1. กำหนดเวลา

1. การประกาศรับเรื่องเข้าพิจารณา

ให้กำหนดวันสิ้นสุดภายในเดือนเมษายน ของ ทุกปี

2. การตัดสินให้รางวัลจะประกาศ

ภายในเดือนสิงหาคมของทุกปี

5. รางวัล

1. แผ่นโลหะจารึกเป็นอนุสรณ์เกียรติประวัติ

2. ทัศน اجر

- นักเขียนไทยที่ได้รับรางวัลซีไรท์มีสิทธิเลือกไปเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งในกลุ่มอาเซียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยผู้จัดจะเป็นผู้ออกค่าเดินทาง ค่าที่พักและอาหารทั้งหมด

- นักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียน 4 ประเทศ มารับรางวัลพร้อมกับทัศน اجرที่ประเทศไทยเป็นเวลา 1 สัปดาห์

- เงินสด

6. ผู้ส่งงานวรรณกรรมเข้ารับพิจารณารับรองรางวัล ได้แก่ องค์กรและสถาบันที่ทำงานเกี่ยวกับวรรณกรรมสำนักพิมพ์ นักวิชาการทางวรรณกรรมนักเขียน นักวิชาการและนักอ่านทั่วไป

7. คณะทำงานของคณะกรรมการพิจารณารางวัลวรรณกรรม ให้มีคณะกรรมการคณะทำงานคนหนึ่ง ทำหน้าที่เลขานุการและประชาสัมพันธ์มีสำนักงานอยู่ที่โรงแรมโอเรียนเต็ล

ระเบียบให้ไว้ ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2528

คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง

นายทองใบ ทองเปาว์

นายกสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

รายชื่อและผลงานของนักเขียนไทย รางวัลซีไรท์ ปี พ.ศ.2522-2542

ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2522 นวนิยาย เรื่อง ลูกอีสาน ของ คำพูน บุญทวี

ครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2523 กวีนิพนธ์ เรื่อง เพียงความเคลื่อนไหว
ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2524 เรื่องสั้น เรื่อง ขุนทอง .. เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสว่าง
ของ อัครศิริ ธรรมโชติครั้งที่ 4 พุทธศักราช 2525 นวนิยาย เรื่อง คำพิพากษา
ของ ขาดิ กอบจิตติครั้งที่ 5 พุทธศักราช 2526 กวีนิพนธ์ เรื่อง นาฏกรรมบนลานกว้าง
ของ คมทวน คันธนู (นามแฝง)ครั้งที่ 6 พุทธศักราช 2527 เรื่องสั้น เรื่อง ขอยเดียวกัน
ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์

- คร้้งที่ 7 พุทธศักราช 2528 นวนิยาย เรื่อง ปูนปิดทอง
ของ กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง)
- คร้้งที่ 8 พุทธศักราช 2529 กวีนิพนธ์ เรื่อง ปณิธานกวี
ของ อังคาร กัลยาณพงศ์
- คร้้งที่ 9 พุทธศักราช 2530 เรื่องสั้น เรื่อง ก่อกองทราย
ของ ไพฑูรย์ ธีญญา
- คร้้งที่ 10 พุทธศักราช 2531 นวนิยาย เรื่อง ตลิ่งสูงซุงหนัก
ของ นิคม รายยวา
- คร้้งที่ 11 พุทธศักราช 2532 กวีนิพนธ์ เรื่อง ใบไม้ที่หายไป
ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา
- คร้้งที่ 12 พุทธศักราช 2533 รวมเรื่องสั้น เรื่อง อัญมณีแห่งชีวิต
ของ อัญชัญ (อัญชลี วิวัฒนชัย)
- คร้้งที่ 13 พุทธศักราช 2534 นวนิยาย เรื่อง เจ้าจันท์ผมทอมนิราศพระชาติอินทร์แฉวน
ของ มาลา คำจันทร์
- คร้้งที่ 14 พุทธศักราช 2535 กวีนิพนธ์ เรื่อง มือนั้นสีขาว
ของ ศักดิ์สิริ มีสมสืบ
- คร้้งที่ 15 พุทธศักราช 2536 เรื่องสั้น เรื่อง ครอบครัวยกกลางถนน
ของ ศิลา โคมฉาย
- คร้้งที่ 16 พุทธศักราช 2537 นวนิยาย เรื่อง เวลา ของ ขาติ กอบจิตติ
- คร้้งที่ 17 พุทธศักราช 2538 กวีนิพนธ์ เรื่อง ม้าก้านกล้วย
ของ ไหวรินทร์ ขาวงาม
- คร้้งที่ 18 พุทธศักราช 2539 เรื่องสั้น เรื่อง ผ่านดินอื่น
ของ กนกพงศ์ สงสมพันธ์
- คร้้งที่ 19 พุทธศักราช 2540 นวนิยาย เรื่อง ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน
นวนิยายแห่งทกลีปิ ของ วินทร์ เลียววาริณ
- คร้้งที่ 20 พุทธศักราช 2541 กวีนิพนธ์ เรื่อง ในเวลา ของ แรคำ ประโดยคำ
- คร้้งที่ 21 พุทธศักราช 2542 เรื่องสั้น เรื่องสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า "คน"
ของ วินทร์ เลียววาริณ

บรรณานุกรม

รางวัลวรรณกรรมซีไรท์ ประจำปี 2534 (ม.ป.ท. : ม.ป.ท.) 2534?
 รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน วารสารทองสมุด ปีที่ 35 ฉบับที่
 1 มกราคม - มีนาคม 2534 หน้า 34 - 37
 ศึกษาธิการ,กระทรวง.กรมศิลปากร .ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย. นิตยสารการ
 วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร,
 2531.

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี

รัตนา อัดภูมิสุวรรณ*

ถ้าหากกล่าวถึง คำว่า คุณภาพ (Quality) หลายคนจะคิดถึงลักษณะของสินค้า การให้บริการแก่ลูกค้า หรือการนำระบบเทคนิค วิธีการต่างๆ ให้เป็นที่พอใจกับลูกค้าจนได้มาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และได้รับรอง มอก. ISO 9000, ISO 14000 แต่มีใครบ้างที่จะหันมามองคุณภาพชีวิตของตนเอง ที่ไม่มีใบรับรองมาตรฐานมาเป็นเครื่องมือในการวัดตัวบุคคล ว่ามีคุณภาพในระดับใด ผู้ที่จะรู้คุณภาพของบุคคลดีก็คือตัวเอง โดยที่ทุกคนพยายามจะคาดหวัง อยากจะให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตดี และเป็นสิ่งที่ไม่อยากเลยหากเราทุกคนสามารถปฏิบัติตนเองอย่างมีศิลปะให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่ได้เปลี่ยนไป บุคคลนั้นก็จะได้รับการพัฒนา

หากพิจารณาคุณภาพชีวิต จะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตนั้น มีส่วนประกอบหลัก 2 ส่วน ในส่วนแรกเป็นสุขภาพกาย และส่วนที่ 2 เป็นสุขภาพจิต และถ้าสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ก็นับว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายดี ดังคำกล่าวที่ว่า "การไม่มีโรค เป็นลาภอันประเสริฐ" แต่อย่างไรก็ตามการมีสุขภาพกายดีไม่ได้หมายถึงเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ทั้งนี้เนื่องจากอารมณ์ จิตใจของคนเรามักจะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ดังกล่าวที่ว่า "จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว" เพราะถ้าจิตใจมีความวิตกกังวลความเครียดก็จะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ และเป็นที่แน่นอนว่าสุขภาพจิตดี มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญของคำว่าสุขภาพจิตไว้ว่า เป็นความสามารถ

ของบุคคลที่จะปรับตัว ให้มีความสุขอยู่กับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพอันดีงามกับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขสบาย รวมทั้งสามารถสนองความต้องการของตนเองอยู่ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ และการปรับตัวให้มีความสุขอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดีนั้น

สาเหตุในการบั่นทอนคุณภาพชีวิตมาจากหลายสาเหตุ

1. ความเคยชินกับแบบชีวิตเดิม แม้บางครั้งจะรู้อยู่แล้วว่าอะไรควรทำดีหรือไม่ควรทำดี ก็ยังเคยชินกับแบบชีวิตเดิม เช่น การเดินไม่สวมรองเท้า การถ่ายอุจจาระไม่เป็นเวลา การกินอาหารแบบสุกๆดิบๆ แม้จะรู้ว่ามิพยาธิใบไม้ในตับ ซึ่งรักษาได้ยาก แต่ก็ไม่กลัวเพราะติดอยู่ในความอหังการ
2. การขาดการออกกำลังกาย และพักผ่อนหลับนอนไม่เพียงพอ การดำเนินชีวิตอย่างไม่มีการเปรียบเทียบไม่สมดุลกับความต้องการของร่างกาย
3. การไม่รักษาร่างกายให้สะอาด ทำให้เกิดโรคได้ง่ายเช่นก่อนกินอาหารไม่ล้างมือให้สะอาด การไม่รู้จักรักษาฟัน ทำให้เป็นโรคช่องปาก และโดยเฉพาะโรคผิวหนัง ซึ่งปัจจุบันเป็นโรคนี้อันตราย เพราะความไม่สะอาดในการสวมเสื้อผ้าการเข้าอน โดยไม่อาบน้ำ หรือล้างเท้าก่อนเข้าอน
4. การกินอาหารไม่ครบ 5 หมู่ให้เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย จึงทำให้ร่างกายทรุดโทรมเร็ว

* อาจารย์ประจำสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

- 5. การซื้อขายมาเกินโดยไม่รู้จกยำนันตี กินยามืดเวลา กินยาไม่ครบตามที่แพทย์แนะนำ
- 6. มีความย่อหื้อต่อการทำงาน กล้วความเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน
- 7. การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัด เป็นแหล่งเสื่อมโทรม ไม่มีอากาศบริสุทธิ์หายใจ
- 8. การนำเงินไปใช้ในทางไม่ถูกต้อง เช่น การดื่มสุรา การเล่นเกมพนัน การเที่ยวเตร่เฮฮาต่างๆ ทั้งที่เงินนั้นหามาด้วยความเหนื่อยยากก็ตาม

การเสริมสร้างสุขภาพกายที่ดี

เมื่อเราทราบสาเหตุในการบั่นทอนคุณภาพชีวิตแล้ว ดังนั้น เราควรจะมารู้จักวิธีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยเริ่มจากการเสริมสร้างสุขภาพกาย ซึ่งองค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพ หมายถึง สภาวะความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมดี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพ ไว้ว่า สุขภาพ หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

ในภาษาอังกฤษคำว่า สุขภาพ แปลจากคำว่า Health ซึ่งหมายถึง อนามัย สุขภาพ ความปราศจากโรค ความสุขสบายร่างกาย ความสมบูรณ์ ผู้ที่มีสุขภาพดี ควรมีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมประจำวัน สามารถแก้ไขปัญหา และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และพักผ่อนนอนหลับให้เพียงพอ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากเราหมั่นดูแลสุขภาพกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ดีแล้ว ก็นับว่าเป็นบุคคลที่โชคดียิ่ง ดังคำกล่าวที่ว่า "การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ" มีบุคคลบางคนมีเงินทองมากมายก็ไม่สามารถซื้อสุขภาพให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บได้ และแน่นอน

เลยว่าสุขภาพกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ เป็นส่วนประกอบสำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เราสามารถเสริมสร้างสุขภาพกายได้ โดยใช้หลัก 3 ป คือ

1. การป้องกันโรค เป็นการส่งเสริมสร้างสุขภาพในขั้นต้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการเสริมสร้างความรัก 3 ประการ ได้แก่

ก. สร้างความรักในการกิน

อาหารที่เรากินเข้าไปนั้นเป็นส่วนเสริมสร้างกำลังกาย พลังสมอง สติปัญญาและถ้าหากเรากินอาหารเป็น กินให้ถูกต้อง และกินให้พอเพียง กับความต้องการของร่างกายแล้ว ก็จะทำให้คนๆ นั้นมีสุขภาพกายที่ดีได้ ในวัยเด็กเรามากได้รับการเรียนรู้มาว่า การกินอาหารที่ดีนั้น ควรจะกินอาหารให้ครบ 5 หมวดหมู่ คือ คาร์โบไฮเดรต ไขมัน โปรตีน วิตามินและเกลือแร่ และน้ำ และที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะโปรตีนที่ได้จากเนื้อสัตว์ เป็นสารที่ให้คุณค่าทางอาหารมาก นอกจากโปรตีนที่ได้จากเนื้อสัตว์แล้ว เราสามารถหาคุณค่าอาหาร ได้จากพืช ผัก ผลไม้ ได้ โดยเฉพาะถั่วต่างๆ เป็นอาหารที่ให้โปรตีนได้สูงไม่แพ้เนื้อสัตว์เลย ยิ่งปัจจุบันเราจะพบว่า เนื้อสัตว์มีสารตกค้างมาก เช่น สารเร่งการเติบโตของสัตว์เลี้ยง สารที่เป็นพิษที่ได้จากสัตว์ที่ถูกฆ่าเพื่อมาเป็นอาหาร และสารตกค้างอื่นๆ ที่เกิดจากยาปฏิชีวนะที่ป้องกันการระบาดของสัตว์เลี้ยง ซึ่งมีผลทำให้เกิดโรคต่างๆ กับมนุษย์ได้ดังที่เห็น เช่น โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคไต โรคไขมันอุดตันในเส้นเลือด โรคไขข้ออักเสบ หรือโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการย่อยอาหาร ฉะนั้น การสร้างความรักในการกินจึงควรจะต้องหันมามองอาหาร

พืชผัก ผลไม้ ที่จะให้สารอาหารครบ 5 หมวดหมู่ ได้เช่นกัน โดยการชะล้างผัก ผลไม้ให้สะอาดและ แช่น้ำทิ้งไว้ 15 นาที หรือการล้างด้วยน้ำไหลจาก ก๊อกด้วยความแรงพอประมาณ ก็จะช่วยลด ปริมาณสารพิษตกค้างในผัก ผลไม้ได้และการกิน อาหารธัญญาพืช ซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่าย ราคา ถูก ทำให้สุขภาพดี และยังเป็นการส่งเสริมรายได้ ให้กับชาวเกษตรกรไทยของเราเองด้วย ที่สำคัญคือ ได้รับสารอาหารครบ 5 หมวดหมู่เช่นกัน และ ขณะที่ยืนกินอาหาร ควรกินอาหารให้เพียงพอต่อ ความต้องการของร่างกายไม่มากหรือน้อยเกินไป

ข. สร้างความรักในการพักผ่อน

การพักผ่อนที่ดีว่าดีที่สุด คือ การนอน หลับ ในบางครั้งบางคนเข้าใจว่า ถ้ายิ่งนอนยิ่ง มากก็ยิ่งจะดี แต่จริงๆ แล้ว ไม่เป็นเช่นนั้น เพราะ การนอนที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับความต้องการของ ร่างกายที่จะไปซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ อย่างเช่น ผู้ใหญ่บางคนจะใช้เวลานอน ประมาณ 5-6 ชั่วโมง บางคนใช้ เวลา 7-8 ชั่วโมง เมื่อร่างกายของคน เราได้พักผ่อนเต็มที่แล้ว ร่างกายก็จะมีภาวะประก ะเปร่า เตรียมพร้อมที่จะทำงานได้ในวันรุ่งขึ้น นอกจาก การนอนหลับแล้ว การพักผ่อนยังหาได้ จากการทำหนังสือ การปลูกต้นไม้ การร้องเพลง การทำงานฝีมือ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการพักผ่อน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม ก็คือให้ได้มาซึ่งความ สุข ภายสบายใจต่อการพักผ่อนนั่นเอง

ค. สร้างความรักในการดูแลสุขภาพ กาย

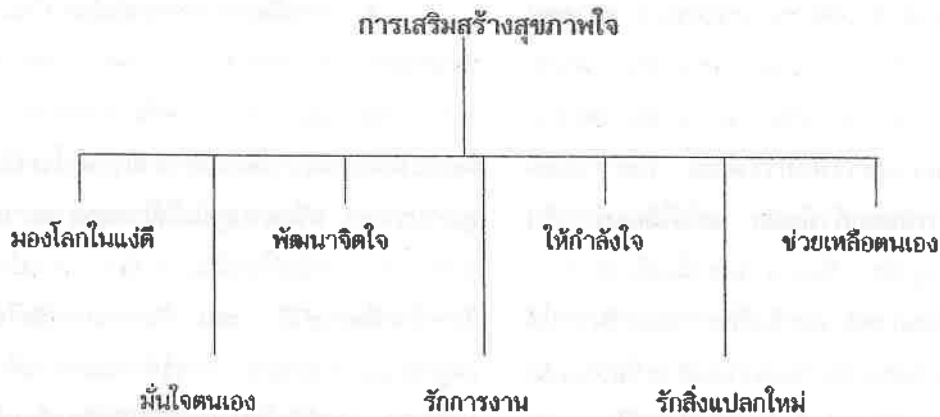
เป็นการหมั่นตรวจสอบดูแลรักษาสุขภาพ กายอยู่เสมอ หากเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยก็ต้อง ปรึกษาแพทย์เพื่อให้โรคภัยไข้เจ็บได้ทุเลาเบาบางลง รวมทั้งการออกกำลังกาย การรักษาความสะอาด ร่างกายอยู่เสมอ เพื่อเป็น การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ได้

2. การปิดป่า/การบำบัดโรค เป็นการ ส่งเสริมสุขภาพในขั้นที่สอง โรคบางโรคเราไม่ สามารถป้องกันได้ เช่น โรคที่มาจากพันธุกรรม ถึงกระนั้นก็ตามเราก็ต้องพยายามรักษาโรคนั้นให้ ทุเลาบรรเทา หรือควบคุมไม่ให้โรคลุกลามมากขึ้น จนรักษายาก หรือมีโรคอื่นแทรกซ้อน การบำบัด รักษาโรคมีหลายวิธี เช่น เริ่มจากการรู้จักใช้ยา ให้ถูกต้องและปลอดภัย การรู้จักระมัดระวังข้อยา มาใช้เอง การรู้จักรักษาและวิธีปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เมื่อเป็นโรคนั้น แม้บางโรคจะรักษาไม่หาย แต่ถ้า รู้จักและรักษาให้ถูกวิธีแล้ว ก็สามารถทำให้ชีวิตยืน ยาวได้เช่นกัน

3. การปรับปรุง/การฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นการส่งเสริมสุขภาพในขั้นสุดท้ายหลังจาก การเจ็บป่วยเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยกลับ ไปเป็น โรคนั้นอีก หรือในกรณีที่ร่างกายพิการก็ให้รักษา เพื่อแก้ไขหรือลดความพิการ หรือฟื้นฟูสภาพของผู้ ป่วยให้ใกล้เคียงกับสภาพปกติมากที่สุด เช่น การ ทำกายภาพบำบัด การผ่าตัดแก้ไขความพิการของ ข้อต่อ กระดูก การพักผ่อน การบริโภคอาหารที่มี ประโยชน์การออกกำลังกายที่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้นได้

การเสริมสร้างสุขภาพใจ

สารอาหารที่เรากินเข้าไปจะช่วยเสริม สร้างร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงแล้ว แต่เราก็ต้อง มีอาหารใจที่เปรียบเสมือนเป็นพลังผลักดันให้เกิด พลังใจ พลังความคิด แล้วแสดงออกมาเป็นพลังกาย สิ่งนั้นก็คือสุขภาพใจที่เป็นส่วนสำคัญในการเสริม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และเราสามารถเสริมสร้าง สุขภาพใจได้ โดยใช้หลัก 7 ส คือ

1. สุขจากการมองโลกในแง่ดี ความคิดของคนนั้นเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการกระทำของคน ถ้าหากเราคิดดี การกระทำดี ก็จะส่งผลออกมาดี ในทางพุทธศาสนา เรียกว่า กุศลกรรม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากบุคคลนั้นคิดที่จะทำร้ายคนอื่น คิดที่จะเบียดเบียนคนอื่นคิดที่จะลักขโมยสิ่งเหล่านั้น เรียกว่า อกุศลกรรม ฉะนั้นเราจะมีความสุขใจได้ ก็ต้องคิดในสิ่งที่ดี เพราะไม่ต้องมาหวาดระแวงกับสิ่งที่เราคิด แล้วก็จะทำให้เราไม่สบายใจ ดังนั้นการป้องกันสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ โดยการมองโลกในแง่ดี นั่นก็คือความสุขใจ

2. สุขจากการนำหลักธรรมมาพัฒนาจิตใจ เช่น การรู้จักพอใจ การรู้จักผูกมิตรไมตรี การช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์ การยินดี หอใจกับความสำเร็จของผู้อื่น การวางใจเป็นกลาง ซึ่งตรงกับหลักธรรมพรหมวิหาร 4 และหลักธรรมอื่นๆ เช่น มงคลชีวิต 38 เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม หากบุคคลใดนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นมีความสุข สามารถปรับตัว ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง

3. สุขจากการให้กำลังใจตนเอง ในบางครั้งเราอาจจะเกิดการท้อแท้ เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินชีวิต จึงมีความอดทนอดทน และพยายามรักษาความสงบใจ เพราะความสงบที่แท้

จริงของดวงจิตนั้น มาจากการยอมรับสิ่งที่แย่ที่สุด เพื่อให้เราจะได้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความทุกข์ และพยายามแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า ดังสุภาสิตคำสอนของท่านทั้งหลายที่ให้เราเรียนรู้จักชีวิตว่า ศัตรู คือ ยาขู่ม่าล้าง อุปสรรค คือ ยาวิเศษ หรือเดือนตนเอง เสมอว่า ทางเดินของชีวิตคนเรานั้น ไม่ได้ไปด้วยพรหมเช็ดเท้าหรือความล้มเหลวของเราวันนี้ คือความสำเร็จในวันข้างหน้า

4. สุขจากการช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด แต่ถึงกระนั้นก็ตามการช่วยเหลือตนเองนั้นไม่ได้หมายความว่าไม่ให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นไปไม่ได้เลย ที่เราจะทำอะไรได้เองเพียงคนเดียว เราจึงต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่บางคน ไม่คิดที่จะช่วยเหลือตัวเองก่อน จะคอยมองหาความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นเสมอ พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงตรัสไว้ว่า "ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน" นั่นก็คือ เราต้องพยายามช่วยเหลือตัวของเราเอง ให้สุดความสามารถมากที่สุด และอย่าไปหวังพึ่งพาอาศัยผู้อื่นมากเกินไป เพราะมีหลายคนต้องเสียใจและผิดหวังกับการเฝ้ารอคอยการช่วยเหลือจากผู้อื่น ดังนั้นถ้าหากเราไม่หวังเราก็จะไม่เสียใจ

5. สุขจากความมั่นใจตนเอง ความล่งเล สงสัยหรือการมองข้อด้อยของตนเอง เช่น รู้สึกว่าผู้อื่นเรียนเก่งกว่า หรือผู้อื่นมีฐานะดีกว่า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ตนเองไม่สามารถ มองถึงของข้อ

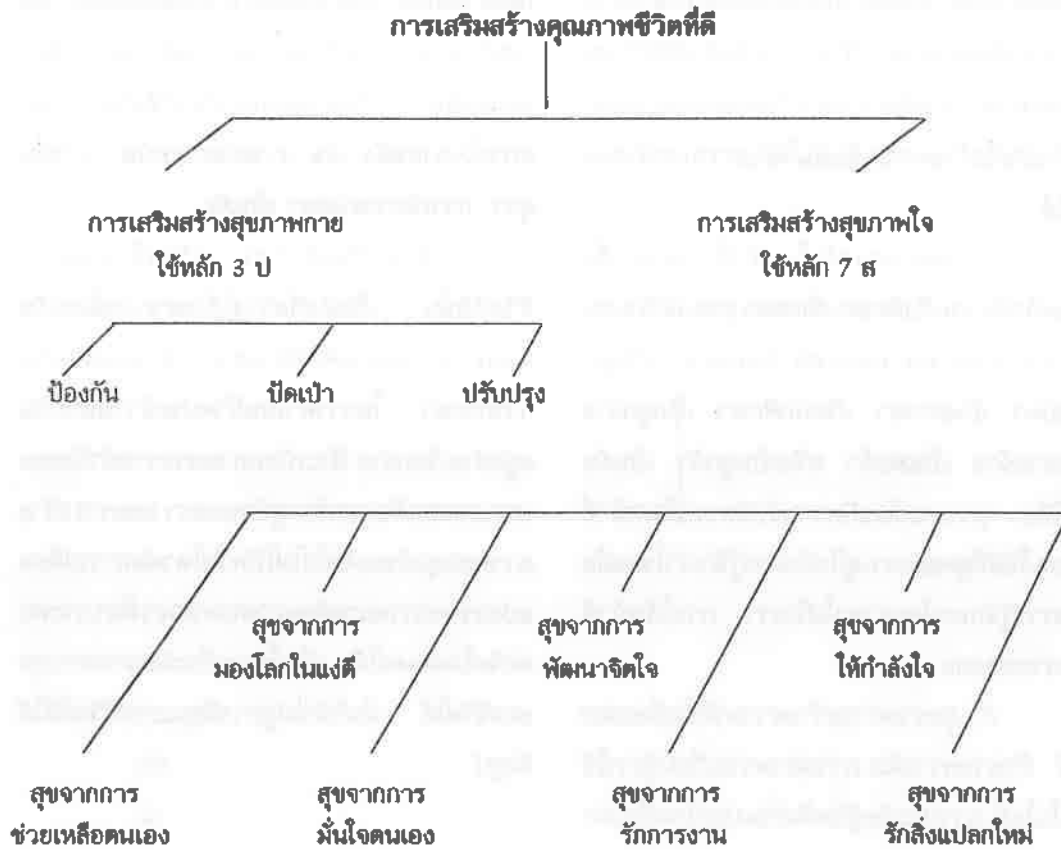
ดีของตนเองได้ ดังนั้นการเชื่อมั่นในตนเองจากการกระทำในสิ่งที่ตนถนัด สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนใกล้ชิดหรือการคิดถึงความสำเร็จของตนเองไว้เสมอ จึงเป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับการกระทำของเราได้

6. สุขจากการรักในหน้าที่การงาน ซึ่ง เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่แต่ละบุคคลได้รับมอบหมายมาตามบทบาทและหน้าที่ของตน เป็นลูก เป็นบิดา เป็นมารดา เป็นนักศึกษา เป็นลูกจ้าง เป็นนายจ้าง เป็นพ่อค้า หรือเป็นลูกค้า เป็นต้น นั่นก็คือ ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดและควบคู่ไปกับการรู้จักเข้าใจคนอื่น โดยการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ภายใต้งานที่ การงานของตน

7. สุขจากการสร้างความรักในสิ่งแปลก ใหม่ ทำหายความคิด ความสามารถเรียนรู้การใช้ เทคโนโลยี การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ที่จะมา

พัฒนาตนเอง ในทางที่ดีมีประโยชน์ต่อสังคม คนรอบข้าง ไม่ใช่ไปสร้างความสุขบนความเดือดร้อนของผู้อื่น หรือหัวสูมกับสิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจภายหลัง เช่น การเล่นเกมพนัน การดื่มสุรา การเที่ยวเตร่เฮฮา เป็นต้น

ดังจะเห็นแล้วว่าการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น เป็นสิ่งที่สร้างได้ไม่ยากเลยโดยเริ่มจากการสร้างความคิดที่ดี และมากำหนดพฤติกรรม การกระทำ ในการดำเนินชีวิตประจำวันแบบกินอยู่อย่างเรียบง่าย มีระเบียบตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา และการสร้างความสมดุลย์ของจิตใจไม่ให้วันไหวต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอกต่างๆ ที่มากระทบต่อจิตใจตนเองได้ เมื่อนั้นเราก็จะมีความสุขของชีวิตได้ นั่นก็นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ดังรูป

บรรณานุกรม

ทวีรัสมิ์ ธนาคม. กลวิธีการครองชีวิตอย่างประหยัดเพื่อคุณภาพชีวิต.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด., 2532.

บัญชา แสนทวี, ขวลิต เข้มพรหมมา และคณะ. หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบ

วิทยาศาสตร์กายภาพกินคืออยู่ดี. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช จำกัด., 2540.

พงศ์ศรี ไบอดุลย์, กิ่งแก้ว ต้อยปาน และคณะ. ข่าวสารวัดภูมิพิช., 12(2) :

44-57

การปรับพฤติกรรมการทำงานเพื่อความอยู่รอดในยุค IMF

คันธรส แสนวงศ์*

ความนำ

ในยามที่บ้านเมืองของเราประสบสภาวะทางเศรษฐกิจรัฐบาลพยายามแก้ไขทุกวิถีทาง แต่แนวโน้มจำนวนคนตกงานนับวันจะเพิ่มมากขึ้น คนที่ยังมีงานทำอยู่ทุกวันที่ออกจากบ้านไปทำงาน ก็ยังพกเอาความหวังใจติดไปด้วยว่าเมื่อไปถึงที่ทำงานแล้วจะได้รับของขาว จากเจ้านายหรือไม่ แม้แต่ข้าราชการในกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพ ที่คิดว่ามั่นคงที่สุดในปัจจุบันแล้วก็ตาม เพราะนโยบายปฏิรูป ระบบราชการมีมาตรการที่สำคัญๆ เพื่อลดคนล้นงานอยู่หลายมาตรการ โดยเฉพาะมาตรการที่ผู้บังคับบัญชาสามารถให้ข้าราชการที่หย่อนประสิทธิภาพในการทำงานออกได้ถึงแม้ไม่มีความผิดก็ตาม ทำให้ข้าราชการหลายคนก็หนาวๆ ร้อนๆ ไม่ต่างกับกับพนักงานของหน่วยงานเอกชนเท่าใดนัก

ดังนั้น หากทุกคนที่มีความหวาดวิตก ในสถานภาพการทำงานของตนเองจึงต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และการที่จะปรับปรุงการทำงานในส่วนของตนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยเพื่อนร่วมงานที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ เมื่อเพื่อนร่วมงานให้ความสนับสนุน ผู้บังคับบัญชาก็ย่อมมองเห็นผลงาน มองเห็นความสำคัญของเรานอกจากจะไม่ต้องถูกออกจางานแล้วบุญพาวาสนาสงอาจจะได้รับ การสนับสนุนให้ได้เลื่อนตำแหน่ง ที่สูงขึ้นได้แต่อย่างไรเล่าจึงจะสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานรวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องเพื่อความอยู่รอดในยุค IMF ได้

เทคนิคเพื่อการปรับพฤติกรรม

ในบทความนี้ได้เสนอเทคนิคของการ อยู่ร่วมกันของขงข้อซึ่งฟังดูสั้นๆ ง่ายๆ ดังนี้

การปิดตา การปิดหู การปิดปาก

การปิดตา คือ เมื่อมองเห็นสิ่งไม่ดีของผู้อื่นก็ทำเป็นไม่เห็น มนุษย์เราทุกคนล้วน มีข้อดีและข้อบกพร่องในตัวเองสัญชาตญาณของมนุษย์ส่วนใหญ่มักจะปกปิดสิ่งไม่ดีหรือข้อบกพร่องของตนเอง อยากจะนำเสนอแต่สิ่งดีๆ หากรักจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นพรรคพวกกันแล้วต้องพยายามมองข้ามสิ่งที่ไม่ดีนั้นเสียยอมรับในส่วนที่ดี

การปิดหู คือ การไม่รับฟังสิ่งไม่ดีของผู้อื่น เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะชอบพูดถึงสิ่งที่ไม่ดีของผู้อื่นมากกว่าสิ่งดี เข้าทำนองไม่ต้องการเห็นเขาเด่นกว่าตัวนั่นเอง ดังนั้น ในการรับฟังข่าวสารใดๆ ก็ตามให้พยายามรับฟังแต่สิ่งที่ดีหลีกเลี่ยงการรับฟังถึงสิ่งไม่ดีถึงแม้ว่าหากได้รับฟังแล้วจะทำให้เกิดระสรวลในอารมณ์ เกิดความสะใจสักๆ ก็ตาม เพราะอาจทำให้ใจของเราเมื่อคิดถึงผู้นั้นเกิดความหวาดระแวงในการทำงานและการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้

การปิดปาก คือ การไม่พูดสิ่งไม่ดีของผู้อื่น มนุษย์ส่วนใหญ่ชอบการยกย่องชมเชย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าตนเองยังมีความสำคัญมีความดีเป็นที่รับรู้ของผู้อื่น ดังนั้น หากต้องการให้เพื่อนฝูงรักใคร่ให้ความร่วมมือกับงานของเราก็จงพยายามหลีกเลี่ยงการพูดถึงสิ่งที่ไม่ดีของเขา ให้

* อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

พูดถึงแต่สิ่งที่ดีสิ่งที่เป็นปมเด่นของเขาก็พอเพราะ เราได้ปิดตาปิดหู ในสิ่งที่ไม่ดีของพวกเขากแล้ว การปิดปากจะเป็นเทคนิคที่สำคัญลำดับสุดท้ายที่ ฟิงปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

หากพิจารณาเทคนิคการอยู่ร่วมกันของ ขงจื้อดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว จะเห็นว่าเทคนิคนี้ สามารถนำมาปรับเป็นพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ใน การทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อน ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานได้ดังนี้

1. มองผู้อื่นด้วยใจเป็นธรรมไม่จับผิด ไม่ดูถูกผู้อื่น เมื่อมีผู้ต้องการแสดงความคิดเห็น ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กร เราต้องมองการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วม ปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือองค์กรนั้นว่าเป็นการ กระทำที่บริสุทธิ์ใจอย่างเต็มความสามารถที่มีอยู่ และสามารถทำให้งานสำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีความสามารถและศักยภาพเท่า เทียมกัน

2. คิดแต่เรื่องที่ดีมีประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น คิดแก้ไขปรับปรุงวิธีการทำงาน ให้รวดเร็วมี ประสิทธิภาพมากขึ้น คิดสร้างสรรค์ ผลงานใหม่ ขึ้นมา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และต่อ ประชาชนประเทศชาติโดยส่วนรวม

3. รับฟังอย่างมีสติและมีเหตุผล นั้น คือมีวิจาร์ณญาณในการรับฟังตัดสินสิ่งที่ได้รับฟัง อย่างเป็นธรรม หากเห็นว่าสิ่งที่ผู้เล่า เป็นความ จริงและขัดแย้งกับความถูกต้อง ควรพยายามหา สาเหตุของพฤติกรรมเหล่านั้นและหาวิธีแก้ไขอย่าง ละมุนละม่อมหากไม่แน่ใจในข้อมูลควรพูดให้น้อย และพยายามจับประเด็นและความรู้สึกของผู้พูดให้ ได้ว่าผู้พูดต้องการอะไรและรู้สึกอย่างไรบ้าง

4. ไม่มีอคติและไม่ให้ร้ายผู้อื่นวางใจให้ เป็นกลางต่อทุกคน และทุกสถานการณ์ไม่เข้าข้าง ใครโดยไม่มีเหตุผล ไม่นินทาใส่ร้าย พูดจาโกหก ไม่

นำเรื่องเสียหายของผู้อื่นไปเปิดเผยด้วย

5. ให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ และด้วยความเต็มใจ โดยไม่จำเป็นต้องรอให้เขา ขอให้ช่วยการช่วยเหลืออาจทำได้หลายรูปแบบเช่น การช่วยเหลือเรื่องทรัพย์สิน หน้าที่ การงาน ข้อมูล ข่าวสาร การให้ความคิดเห็นข้อเสนอแนะหรือแม้ แต่กระทั่งการช่วยเป็นกำลังใจ

6. แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ อื่นเสมอ อาจใช้วิธีนำทางเพื่อให้เขาค้นพบ คำ ตอบด้วยตัวของเขาเอง ด้วยการช่วยให้เขามีเป้าหมายที่ชัดเจน หรือช่วยเปิดโอกาสให้เขาได้มีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น

7. ไม่มีจิตริษยาและอาฆาต มีความ ยินดีอย่างจริงใจต่อเพื่อนร่วมงานในความสำเร็จที่ ได้รับทุกๆ เรื่องเป็นผู้รู้แพ้ รู้ชนะ อย่างนักกีฬาไม่ อาฆาตพยาบาทเมื่อเป็นผู้แพ้

8. มีความสงบ ไม่โกรธ ไม่พาลผู้อื่น เมื่อเกิดเหตุการณ์ในด้านลบต่อการทำงาน หรือ เมื่อการทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่ควรถาปถือโทษโกรธผู้ใด แต่ควรยอมรับอย่างสงบด้วยความ หนักแน่น และหาทางปรับปรุงตนเองต่อไป

9. มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดี ไม่หุบเบา เชื่อคำประจบสอพลอควรยึดมั่นในผลงาน และ ยุติธรรมต่อทุกคน จะทำให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้

10. มีคุณธรรมและมีวินัย คุณธรรม และวินัยเป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้ปฏิบัติงานทุกคน โดยเฉพาะวินัยเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับข้าราชการ ไม่ว่าจะทำอยู่ตำแหน่งใด การรักษาระเบียบวินัยอยู่ในกรอบข้อบังคับ และระเบียบของหน่วยงาน จะ ทำให้ตนเองปลอดภัยในการทำงาน

การมีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ได้กล่าว ข้างต้นนี้จะมีส่วนทำให้เพื่อนร่วมงานได้มีโอกาส เรียนรู้และมีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ตามไปด้วย

ทำให้เกิดบรรยากาศที่แจ่มใสในการทำงานเกิดเป็น
ทีมงานที่เข้มแข็งมีผลงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การภาพ
พจน์ขององค์การดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกขององค์การ
ส่วนใหญ่มีความคิดเชิงสร้างสรรค์สามารถเอาชนะ
คู่แข่งขั้นได้ในที่สุด

พอเห็นแนวทางที่จะไม่ต้องตงงานกัน
บ้างแล้วและหากสนใจจะปรับพฤติกรรมของตนให้
เกิดเป็นพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ตามที่กล่าวข้าง
ต้นผู้เขียนขอเสนอเทคนิคการฝึกตนเองให้เกิดพฤติ-
กรรมเชิงสร้างสรรค์ของคุณอดุมคิลปี สำราญ-
อาตม์ ซึ่งเสนอไว้ดังนี้

1. ฝึกตนให้เป็นบุคคลที่ยอมรับความ
จริง ไม่คือร์ัน มีเหตุมีผลรู้จักแยกแยะความผิด
พลาดและความถูกต้องได้ การยอมรับความจริง
ความมีเหตุผลทำให้เกิดความคิดที่เป็นผลดีแก่ตนเอง

2. ฝึกตนให้เป็นบุคคลที่รู้จักละอาย ที่
จะทำผิดทำชั่วในทางพุทธศาสนาเรียกว่า ธรรมะ
ข้อนี้ว่า ทิริโอดตัมปะ

ทิริ คือ ความละอายใจ ละอายต่อ
ตนเอง เมื่อคิดทำความชั่ว

โอดตัมปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป
เกรงกลัวต่อความชั่ว ดังนั้นถ้าคนเรามี ทิริโอด-
ตัมปะจะเป็นคนที่รู้สึกละอายทุกครั้งที่จะคิดและ
กระทำในทางที่ไม่ดี

3. ฝึกให้เป็นบุคคลที่มีความอดทน อด
กลั้นที่จะไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายในทางธรรมะ
เรียกว่า ขันติโสรัจจะ ขันติ คือ ความอดทน อดกลั้น
โสรัจจะ คือ ความสงบ เสถียร มีกิริยาที่เหมาะสม
ดังนั้นเมื่อคนเรามีขันติโสรัจจะ จะทำให้
มีความอดทนและอดกลั้น ไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดีทั้ง
หลาย

4. ฝึกให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม 4
ประการ สำหรับผู้ครองเรือน ที่เรียกว่าพาราวัส
ธรรม ได้แก่

สังจะ คือ การรักษาความสัตย์มี
ความจริงใจ

ทมะ คือ การรู้จักข่มจิตใจเอาชนะ
จิตใจตนเองเพื่อการกระทำในสิ่งที่ดี

ขันติ คือ ความอดทน อดทนต่อ
ความยากลำบากทั้งปวง

จาคะ คือ การบริจาคทานให้ป็น
สิ่งของแก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะ

5. ฝึกตนให้เป็นบุคคลที่มีวินัย โดยการ
ยอมรับกฎระเบียบและทำตนให้อยู่ในกฎระเบียบ
นั้นด้วยความเต็มใจ ผู้มีวินัยดี คือผู้ที่ประพฤติดี ผู้
ที่ประพฤติดีย่อมเป็นผู้คิดในสิ่งที่ดีๆ และผู้ที่ดีแต่
สิ่งที่ดีๆ จึงเป็นผู้มีความคิดเชิงสร้างสรรค์

6. ฝึกตนให้เป็นบุคคลที่รู้จักเอาใจเขามา
ใส่ใจเรา ย่อมเป็นธรรมดาของมนุษย์ที่จะยอม รับ
แต่สิ่งที่ดีที่พอใจ สิ่งใดที่เราพอใจคนอื่นยอมพอใจ
ด้วย สิ่งใดที่เราไม่ชอบคนอื่นก็คงไม่ชอบด้วย เมื่อ
รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราก็จะมีพฤติกรรมหรือการ
กระทำ การกระทำที่ทำให้ตัวเราและคนอื่นพอใจ
ด้วย

7. ฝึกให้เป็นบุคคลที่มีจิตใจสะอาดคิด
แต่สิ่งดีๆ ด้วยการฝึกให้เป็นคนอารมณดีเยือกเย็น
เป็นประจำหากเป็นคนอารมณดี จิตใจ สะอาด ก็
จะมองทุกอย่างเป็นสิ่งดีเสมอ มีผลทำให้พฤติกรรม
ที่แสดงต่อผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์

ความสรุป

หากทุกท่านสามารถปรับพฤติกรรมการทำงานให้เป็นพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางและเทคนิคที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ จะทำให้ท่านเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพเป็นที่ต้องการขององค์กร ได้แก่ ยอมรับความจริง รู้จักกะลាយ มีความอดทน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจที่สะอาดคิดแต่สิ่งดี ๆ แล้วเชื่อว่าท่านคงออกจากบ้านไปทำงานได้อย่างมีความสุขไม่ต้องหวาดระแวง กลัวว่าจะไม่เป็นที่ต้องการ ขององค์กรอีกต่อไป

บรรณานุกรม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หนังสือด่วนที่สุดที่ นร 0205/ว.80 ลงวันที่ 30
เมษายน 2541 เรื่องการปฏิรูประบบราชการ อุดมศิลป์ สารานุกรม
นักบริหาร ปีที่ 16. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2539

แนวทางง่าย ๆ ในการอนุรักษ์พลังงานในสำนักงาน*

ดร.จิรวา สิบจุมวา **

1. ปิดสวิตช์หลอดไฟแสงสว่างทุกครั้งที่ไม่ใช้งาน การปิดในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารในเวลา 1 ถึง 1.5 ชั่วโมง จะช่วยลดการใช้พลังงาน และการสะสมความร้อนได้อย่างมาก การปิดสวิตช์เป็นช่วงเวลาติดต่อกัน ในช่วงพักยังช่วยยืดอายุการทำงานของอุปกรณ์แสงสว่างได้อย่างมากอีกด้วย
2. ปิดสวิตช์คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์เลเซอร์หรือเครื่องพิมพ์ผลใดๆ เมื่อไม่มีการใช้งานติดต่อกันถึง 1 ชั่วโมง จะช่วยลดการใช้พลังงานในสำนักงานได้อย่างมาก
3. ถ้ามีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบไม่ต่อเนื่องหลาย เครื่องในสำนักงานเดียวกัน ควรพิจารณาการใช้เครื่องร่วมกันเพื่อลดการสูญเสียและสิ้นเปลืองพลังงานและการซ่อมบำรุง
4. เมื่อมีการผลิตเอกสารใดๆ ให้มีการตรวจกับนจอภาพแทนการตรวจกับกระดาษ จะลดการสิ้นเปลืองพลังงาน กระดาษ หมึก และการสึกหรอของเครื่องพิมพ์ได้อย่างมาก
5. ติดตั้งเครือข่ายเชื่อมโยงการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ผล รวมทั้งการติดตั้งสวิตช์รวมเพื่อใช้เครื่องพิมพ์ผลร่วมกัน
6. ใช้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งข้อมูล แทนข้อมูล ในการตรวจสอบ และตรวจแก้แทนการส่งด้วยเอกสาร เพื่อลดการใช้กระดาษ พลังงาน และลดภาระเครื่องพิมพ์ผลในสำนักงาน
7. พิจารณาการใช้เครื่องพิมพ์ผลชนิด ดอทแมทริก และอิงค์เจ็ท ในการพิมพ์งานทั่วไป รวมทั้งการตรวจแก้ และใช้เครื่องพิมพ์ผลคุณภาพสูง ในการพิมพ์ชิ้นงานที่ต้องการคุณภาพ ถึงแม้เครื่องพิมพ์ทั้งสองชนิดจะช้าและมีเสียงดังกว่า แต่เครื่องพิมพ์ผล ทั้งสองใช้พลังงานน้อยกว่าเครื่องพิมพ์เลเซอร์ ร้อยละ 70-90 ขณะที่คุณภาพของงานพิมพ์ก็สามารถ นำไปใช้ประโยชน์กับความต้องการทั่วไปได้เป็นอย่างดี
8. ปิดเครื่องถ่ายเอกสาร เมื่อไม่มีความต้องการใช้งานนานถึง 1 ชั่วโมง การเปิดเครื่องแต่ละครั้งต้องใช้พลังงานมากเพื่ออุ่นเครื่องให้พร้อมที่จะใช้งานควรตรวจสอบให้มีการปิดเครื่องเมื่อเลิกงานแต่ละวัน และป้องกันการลืมนำด้วยมาตรการต่างๆ

* จากสารมหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 24 ฉบับที่ 22 30 พฤศจิกายน 2542 หน้า 5

** คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

9. หลีกเลี่ยงการถ่ายเอกสาร โทรสารที่ถูกส่งมาถึงสำนักงาน เพื่อให้ได้เอกสารบนกระดาษธรรมดาแทนที่จะเป็นกระดาษโทรสาร การถ่ายเอกสารดังกล่าวจะทำให้สิ้นเปลืองทั้งพลังงานไฟฟ้าและกระดาษ ถ้าต้องการโทรสารบนกระดาษธรรมดา ควรเลือกเครื่องโทรสารชนิดกระดาษธรรมดา หรือใช้อุปกรณ์ โทรสารคู่กับเครื่อง แปลงสัญญาณ (Fax modem) บนเครื่องคอมพิวเตอร์
10. ลดการสิ้นเปลืองกระดาษเต็มหน้า เมื่อจะใช้กรอกข้อความนำส่ง โทรสารจัดข้อความให้กะทัดรัดและลงในขนาด 1/3 ถึง 1/2 หน้า กระดาษซึ่งจะช่วยลดการสิ้นเปลืองพลังงานในการส่งและรับโทรสาร และกระดาษทั้งต้นทางและปลายทาง
11. ถ้าจำเป็นต้องใช้เวลาในการทำงานนอกสำนักงานมาก และยาวนานติดต่อกัน พิจารณาเลือกใช้คอมพิวเตอร์ชนิดพกพา (Laptop computer) ที่มีขนาดเล็ก แทนการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในสำนักงาน จะช่วยลดการใช้พลังงานได้มาก เนื่องจากเครื่องคอมพิวเตอร์ชนิดพกพา ใช้พลังงานเพียง 1 ใน 10 ของเครื่องคอมพิวเตอร์ชนิดตั้งโต๊ะเท่านั้น
12. ปิดสวิตช์เครื่องใช้ไฟฟ้าในสำนักงานทุกชนิดเมื่อไม่ใช้งาน เช่น เครื่องพิมพ์ ตีดีโฟโต้ เครื่องตัดกระดาษ หรือย่อยกระดาษและอื่นๆ เพื่อลดการสูญเสียพลังงานเมื่อไม่มีการใช้งาน
13. เมื่อเลือกซื้อเครื่องใช้สำนักงานที่ต้องใช้ไฟฟ้า เลือกชนิดที่มีประสิทธิภาพพลังงาน เช่น คอมพิวเตอร์ จอภาพคอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ผล
14. ติดตั้งหลอดและโคมประสิทธิภาพพลังงาน โดยแยกสวิตช์ควบคุมให้สามารถเปิดเฉพาะส่วนเมื่อต้องการได้ พร้อมทั้งจัดให้มีการทำความสะอาดบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
15. จัดให้มีการแสดงป้าย หรือเครื่องหมายในการควบคุมการใช้เครื่องไฟฟ้า เพื่อเตือนให้ปิดสวิตช์เมื่อไม่มีการใช้งาน
16. หลีกเลี่ยงการติดตั้งเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด ที่ทำให้เกิดความร้อนขณะทำงานไว้ในสำนักงาน เพื่อลดการทำงานของเครื่องปรับอากาศ และหลีกเลี่ยงที่จะต้องใช้เครื่องปรับอากาศที่มีขนาดใหญ่เกินความจำเป็น
17. ใช้ประโยชน์กระดาษที่มีการใช้มาแล้วเพียงหน้าเดียว ให้เกิดประโยชน์ เต็มที่ด้วยการใช้เป็นกระดาษบันทึก โดยตัดตามขนาดที่สะดวกใช้ในโอกาสต่างๆ
18. ลดและหลีกเลี่ยงการใช้กระดาษชนิดมีแถบขาว หรือติดบนกระดาษอื่น เนื่องจากเป็นกระดาษชนิดที่นำกลับไปหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ยาก
19. ใช้ซ้ำของกระดาษสีน้ำตาลในการส่งเอกสารทั้งภายในและภายนอก และเลือกซื้อและใช้กระดาษสีน้ำตาล ที่ได้จากการหมุนเวียนกระดาษใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่โดยไม่ต้องฟอกขาว

20. ลดและหลีกเลี่ยงการใช้ของกระดาษที่มีของใส ทำด้วยพลาสติกทุกชนิด เนื่องจากพลาสติกเหล่านี้ไม่สามารถจะนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก แยกกระดาษที่ผ่านการใช้ประโยชน์แล้วออกจากของเหลือทิ้งจากสำนักงานเพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ซ้ำและ นำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เป็นการลดปริมาณของเสียและป้องกันมลพิษจากการต้องผลิตกระดาษจากเยื่อกระดาษ และการผลิตเยื่อกระดาษจากเยื่อไผ่
21. หลีกเลี่ยงการปนเปื้อนน้ำ ด้วยการทำความสะอาดพื้นผิวด้วยน้ำ โดยตรง โดยการปิดกวาดและเก็บเศษสิ่งสกปรกออกก่อนการล้างด้วยน้ำ
22. แยกกระดาษที่ผ่านการใช้ประโยชน์แล้ว ออกจากของเหลือทิ้งจากสำนักงาน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เป็นการลดปริมาณของเสีย และป้องกันมลพิษจากการต้องผลิตกระดาษจากเยื่อกระดาษและการผลิตกระดาษจากเยื่อไผ่
23. ติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดน้ำ ในทุกจุดที่มีการใช้หัวก๊อกทุกชนิด เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำในสำนักงาน
24. จัดให้มีหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับและเป็นที่ต้องการของสำนักงาน เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันและป้องกันการซื้อซ้ำซ้อน และใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า
25. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุ และอุปกรณ์ที่มีอายุการใช้งานยาวนาน และใช้ได้หลายครั้ง แทนการใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้งเลย เช่น ปากกาหมึกซึม คลิปหนีบกระดาษแทนการเย็บด้วยลวด ใช้ผ้าแทนการใช้กระดาษ เป็นต้น

โลกของอดีตและอนาคต

เรื่องศักดิ์ ภัณฑะบุตร*

- โลกเราเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล อยู่ในดุลยภาพของการหมุนเวียนสืบเนื่อง มีธรรมชาติของการไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดกำเนิด และจุดจบ หรือดับที่แท้จริง จะมีการกำเนิดหรือดับก็เป็นเพียงปฐมกำเนิด และการดับ ในรอบวงจรของมิติต่างๆ ที่มีอยู่ในที่ว่างซึ่งไม่ว่าง
- การเคลื่อนหมุนเวียนเปลี่ยนไปของสรรพสิ่งตามสภาวะอนัตตาอันเป็นสัจจะธรรมชาติ ถ้าดาวทั้งหมดหยุดหมุนไม่มีการเคลื่อนไปในอวกาศ คิดไม่ออกว่า จักรวาลที่เราอาศัยอยู่นี้จะมีสภาพเช่นไร
- การหมุนหรือเหวี่ยงรอบแกนศูนย์กลางของโลก ท่ามกลางสนามแม่เหล็กไฟฟ้า ทำให้เกิดแรงผลักดันให้มนุษย์และสิ่งมีชีวิตทั้งปวงไม่หยุดนิ่งในความนึกคิด มีจินตนาการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติรอบตัว ที่เกิดขึ้นในลักษณะของปรากฏการณ์ธรรมชาติในรูปลักษณะต่างๆ
- โดยธรรมชาติของมนุษย์จะหยุดนิ่งไม่ได้ทั้งทางกายและจิต ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนแห่งจิต ก็คือแรงกระทำภายนอกกรอบกายและจิต ได้สัมผัสและรับอารมณ์อยู่ตลอดเวลา
- มนุษย์และสัตว์รับรู้สิ่งกระทบรอบตัวทั้งภายนอกภายในกายและจิต โดยกายและจิตจะปฏิกิริยาโต้ตอบในลักษณะของสัญชาตญาณ และการพิจารณาวินิจฉัยจากปัญญาแล้ว แต่ธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิตแต่ละประเภทแต่ละชนิด
- สัญชาตญาณแห่งตัวตนมีอยู่ในธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวง การรับรู้ความเป็นตัวตนตามธรรมชาติเป็นลักษณะหนึ่งของมนุษย์โดยสัญชาตญาณ อีกลักษณะหนึ่งคือการรับรู้ตัวตนด้วยการยึดมั่นถือมั่นซึ่งมีปัจจัยหลายประการเป็นตัวส่งเสริม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความยึดมั่น ถือมั่นนี้มีหลายประการ ผู้มีปัญญาวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าตัวตนที่ถาวร (อัตตา) เป็นจิตพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งมีวิวัฒนาการของตัวมันเอง แม้จะเป็นสภาวะของอัตตาโดยสมมุติก็ตาม
- มนุษย์เริ่มรู้สึกตัวตนและยึดตัวตนหรือตัวกูเมื่อมีคนอื่นตั้งชื่อและเรียกชื่อตนตั้งแต่วินาทีแรก ภายหลังจากจะมีการรับรู้ว่ากูชื่อนั้น ชื่อนี้โดยแท้จริงนั่นคือชื่อเสียงเรียงนามนั้นถูกสมมุติขึ้น ดังคำพูดของปราชญ์ตะวันตกผู้หนึ่ง นามว่าคาร์ลเกสเลอร์ ได้กล่าวไว้ว่า "Think therefore I am"

* คณบดีกิตติคุณกลุ่มคณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

- โดยที่จิตเป็นประธาน มนุษย์จะสร้างหรือกำหนดนามของตนขึ้นมา หรือเป็นนามหรือตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้อื่น แล้วยึดมั่นในนาม เพราะนามนั้นๆ ให้ความพึงพอใจ ความภาคภูมิใจ และความสุขทางใจแก่ตนได้ จะเป็นข้าวาระหนึ่งก็ตาม
- โดยจินตนาการและศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อรูปนามสมมุติใดๆ ก็สามารถสร้างรูปนามเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาเพื่อสักการบูชาได้ และเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตวิญญาณได้
- ด้วยความยึดมั่นในความยิ่งใหญ่ในความสำเร็จ (ข้าวคราว) ของตัวตน หรือตัวกู ก่อให้เกิดความอหังการ ความไม่รู้จักถ่อมตน ความก้าวร้าว ความหลง โดยเข้าใจว่าตนเหนือผู้ใด และมีความมุ่งมาดปรารถนาที่จะเป็นใหญ่ เหนือความเป็นใหญ่ทั้งหลาย ดังปรากฏการณ์ที่อุบัติในโลกเรานี้ ตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์มาสู่ปัจจุบัน ซึ่งล้วนเกิดโดยอวิชชาทั้งสิ้น
- การยึดมั่นในตัวตนก่อให้เกิดการแข่งขันเพื่อผลประโยชน์เพื่อชื่อเสียงเพื่อผลสำเร็จ อันนำมาซึ่งความเจริญและความเสื่อมทางโลกได้เพราะการแข่งขันโดยเฉพาะในโลกของทุนนิยม มีทั้งการทำบุญและบาปควบคู่กันไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังจะเห็นได้ว่าเกิดมีคัมภีร์ใหม่คือ "คูดทรัพย์" คูดจากใคร ต้องมี "ผู้ถูกคูด" ผู้คูดได้ย่อมมีจิตเบิกบาน "ผู้ถูกคูด" ย่อมเศร้าหมอง ไม่ทราบว่าเป็นบุญหรือบาปในความมุ่งหมายของการคูดทรัพย์
- ในขณะเดียวกัน การยึดมั่นในตัวตนก็ทำให้เกิดการทำลายล้างการแย่งชิงกันด้วยอำนาจของความชั่วร้ายโดยทางตรงและทางอ้อมได้
- ในระหว่างเจ็บป่วยถ้าละวางตัวกูของกูลงไม่ได้ ก็จะเผชิญกับความเจ็บป่วยทรมาณตามธรรมชาติของความเสื่อมของสังขาร
- เมื่อพบความผิดหวัง ถ้าละวางตัวกูลงไม่ได้ ก็ต้องเผชิญกับสภาวะชอกช้ำ ความเจ็บปวดทางจิตใจ ก็นำไปสู่การทรุดโทรมทางกายด้วย
- ด้วยความยึดมั่นในความก้าวล้ำของสติปัญญาของตัวกู ก่อให้เกิดวิวัฒนาการสร้างสรรค์ทางดารวัตถุทางวิทยาศาสตร์ ทางศิลปะและศาสตร์แขนงต่างๆ ซึ่งเราเห็นได้ในยุคประวัติศาสตร์และยุคปัจจุบัน
- ถ้าละวางตัวกูลงได้ก็จะคลายจากความโกรธ ความโลภ ความหลง และความริษยาลงได้
- การละวางตัวกูลงได้ ก็เป็นการปลดทุกข์ได้ประการหนึ่ง
- การละวางตัวกูลงไม่ได้ ก็จะเวียนว่ายตายเกิดตามกรรมของตนเองในสังสารวัฏ
- การยึดมั่นถือมั่นในตัวตน และมีจินตนาการในการตำรงอยู่อย่างนิรันดรของอาตมมัน เป็นลักษณะที่ใช้ใน ภาษาธรรมว่า "อัตตา" ตั้งแต่สังคัมภีร์แก่นแก้วของอินเดีย ซึ่งอยู่เหนือคำว่า "ตัวตน" ในภาษาคคน

- การยึดมั่นของการดำรงอยู่ในความยิ่งใหญ่ ในเครื่องหมายที่บ่งบอกนามหมู่คณะ สถาบัน เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิ นิกาย ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นความยึดมั่นของตัวตนสมมุติทั้งสิ้น เป็นตัวตนรวมของวงจรการเกิดดับของกลุ่มความเชื่อ และยึดถือของมนุษย์ เป็นการกระทำกรรมร่วมของหมู่มนุษย์ (ในสัตว์โลกประเภทอื่นก็มีพฤติกรรมนี้) นำมาซึ่งความเจริญ ความทำลายล้างซึ่งกัน และกันและความเสื่อมไปสู่ความดับในนามรูปเป็นที่สุด การยึดมั่นในสัญญาลักษณสมมุตินี้เกิดโดยความเขลา (Ignorance) ของมนุษย์
- ความยึดมั่นในตัวตนที่มีสภาวะเป็นอดีตนี้ ทำให้เกิดการสร้างงานสถาปัตยกรรมที่ใช้รักษาร่างของตนเพื่อวันกลับคืนเข้าสู่ร่างเดิม จึงมีพิธีกรรมของการสร้างมัมมี่ขึ้นเพื่อรักษาร่างกายเอาไว้ รอวันที่จิตวิญญาณจะกลับคืนสู่ร่างเดิม
- ความยึดมั่นในตัวตนที่มีสภาวะเป็นอดีต และมีศรัทธาสูงสุดต่อพระจิตวิญญาณบริสุทธิ์ของพระเจ้า ในทัศนะของศาสนาฝ่ายพระเจ้า ทำให้มีการพยากรณ์ไว้ในพระคัมภีร์ทางศาสนาว่า จะมีการกลับมาสู่โลกอีกครั้งหนึ่งของพระวิญญาณบริสุทธิ์ในนามพระเจ้า
- ความยึดมั่นเชื่อมั่นในความรอด สูเปียงสวรรค์ของตน ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องประพฤติดี กระทำตนให้บริสุทธิ์ เพื่อรอวันตัดสินวันสุดท้ายของโลก
- ความยึดมั่นและมีศรัทธา (pious) ในตัวตน ที่เป็นปรากฏการณ์ในสังคมมนุษย์ได้แก่ตัวตนของเทพเจ้า เจ้าพ่อ เจ้าแม่ องค์เทพ ที่ถือเป็นพระเจ้าของศาสนาพราหมณ์ และพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลาย ย่อมเป็นที่พึงทึ่งใจของมนุษย์ทุกหมู่เหล่า โดยศรัทธาในนามเฉพาะตนหรือศรัทธาหมู่ บางครั้งก็มีปรากฏการณ์ในลักษณะของอภินิหาร อันเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติประการหนึ่งของสิ่งที่มีสภาวะเป็น Super Natural ดังนี้ บันทึกไว้เป็นหลักฐานให้เราได้รู้เห็น อันเป็นข้อมูลที่ถือว่าเป็น Document ได้ ศรัทธาและความยึดมั่นของมวลชนเป็นพลังทางกระแสนิจตอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลบางครั้งบางเวลาที่มีปัจจัยปรุงแต่งให้เกิดรูปเกิดนามขึ้น
- ความยึดมั่นในตัวของมนุษย์ขณะที่มีชีวิตอยู่ ย่อมต้องมีการสืบทอดหลัง จากสังขารดับ วิญญาณทั้ง 6 ดับ ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสั่งสอนไว้ไม่ได้ หมายความว่าดับสูญ มิฉะนั้นจะขัดกันกับกฎปฏิจจสมุบาทที่เกี่ยวกับการสืบทอดเป็นปัจจัยต่อกัน ในมิติของโลกียภูมิ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของสังขารวัฏด้วยมโนวิญญาณสัมพันธ์กับจิตเอกบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจิตจักรวาล การดับของมโนวิญญาณจะมีพลังแรงเฉื่อย (Inertia) ของคลื่นจิตสัมพันธ์กับการจุดของจิตในภพภูมิ ตามกระแสกรรมธรรมชาตินำไป จิตที่จุดในมิติของโลกวิญญาณ มีความสัมพันธ์กับจิตขณะสุดท้ายของการดับซึ่งยังคงสภาพการไม่ได้ละวางตัวตน โดยสมมุติได้จึงเกิดสมมุติร่างตามอุปทาน ที่เรียกว่า กายทิพย์ (Astral Body) ที่มีการเกิดดับชั่วขณะจิตต่อเนื่องกัน

ไปตามหลังกรรม ซึ่งเป็นสภาวะของอนัตตา เหมือนกับกายสังขารในสังขธรรม เหมือนกัน (ไม่ควรเถียงกัน ไร้ประโยชน์ในเรื่องที่ว่าผีมีหรือไม่มี)

- แรงที่ผลักดันให้มีการสืบต่อ มีลักษณะเป็นสายโซ่ของการเกิดและดับ (Chain of Rebirth and Death) เป็นธรรมชาติของการสืบเนื่อง ตัวตนโดยสมมุติของสรรพสิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตทั้งใน Physical World และ Spiritual World
- ผู้มีจิตเป็นอิสระจากตัวตน ยังไม่ใช่โลกุตรจิต เมื่อสังขารดับ วิญญาณดับ อาจ Transform จิตของตนจุดในวงจรที่มีภาวะของความละเอียด และบริสุทธิ์อันมีสภาวะของความไร้รูปไร้นาม มีแต่พลังงานในธรรมชาติของดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งอยู่ในสนามพลังจักรวาล จะถูกกระแสพลังของความบริสุทธิ์ดูดไปรวมอยู่กับสภาวะหรือมิติบริสุทธิ์ชั่วคราว ซึ่งยังไม่สิ้นอาสวะกิเลสทั้งปวง (คำว่า ดูดไป รวมเป็นภาษาคนที่สมมุติขึ้น)
- ถ้ามีความบริสุทธิ์ในจิตระดับโลกุตรธรรม ที่นอกเขตพระพุทธศาสนา จิตนั้นก็จะมี การ Transform และ Transfer เข้าไปสู่มิติของ Cold Zone (เป็นสภาวะสมมุติ) ซึ่งเป็นมิติที่ไม่มีการสัมผัสของคลื่นสนามแม่เหล็กไฟฟ้า และไร้รูปไร้นามแต่มีพลังของปฐมกำเนิดของสิ่งที่มีชีวิตทุกรูปแบบในจักรวาล ภูมิจิตในสภาวะนี้เป็น ภูมิจิตที่อยู่เหนือสำนึก (Superconsciousness) แต่ยังไม่พ้นสภาวะของการเกิดดับ
- ที่ได้อธิบายเป็นภาษาคน และภาษาทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน ซึ่งยังมีความละเอียดน้อยกว่าในพระอภิธรรม เป็นการอธิบายตามทัศนะและปัญญาอันมีขีดจำกัดในภาษาคนและภาษาธรรมของข้าพเจ้า
- มีตัวอย่างทางสสารกับพลังงานที่ไม่ใช่รูปแบบของสิ่งที่มีชีวิต (Beings) ขอยกเป็นตัวอย่างเพื่อการเปรียบเทียบทางตรรกวิทยา (Logic) ดังนี้ จุดไม้ขีดไฟขึ้นก้านหนึ่ง เมื่อจวนจะดับให้นำไปต่อกับก่องกระดาษ ไฟจะติดที่ก่องกระดาษ เป็นลักษณะของการถ่ายพลังงานไฟจากก้านไม้ขีดไปสู่ก่องกระดาษ ในเสี้ยวหนึ่งของวินาทีตามพฤติกรรมของการกำเนิดโดย Transfer จากสสารหนึ่ง ไปสู่อีกสสารหนึ่ง ไฟที่ก้านไม้ขีดจะดับไปและไฟที่ก่องกระดาษจะลุกโผลงถามว่าไฟที่ก้านไม้ขีดกับไฟที่ก่องกระดาษเป็นไฟอย่างเดียวกันหรือไม่ คำตอบว่า"ไม่ใช่" ไฟที่ก้านไม้ขีดได้ดับไปแล้ว แต่เป็นเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดก่องไฟก่องใหม่ไฟก่องใหม่เกิดจากการลุกไหม้ของสสารที่เป็นก่องกระดาษ ไฟจากก้านไม้ขีดได้ดับไปแล้ว ถ้าบุคคลใดมองเห็นว่าเป็นไฟเดียวกันเป็นการเห็นผิดเนื่องจากมีปัญญาแค่มองเห็นแต่เพียงรูปลักษณะของไฟที่ต่อเนื่องกันเท่านั้น จึงเป็นการมองสภาวะที่ต่างกัน เป็นตัวตนในลักษณะของอัตตา และถ้าจะถามว่าไฟที่ก้านไม้ขีดดับ ไปสู่สภาวะสูญหรือไม่ ตอบว่า ไม่ใช่ไฟที่ก้านไม้ขีดจะกลายเป็นพลังงานต่อไปหลังจากก้านไม้ขีดมอดไปแล้ว

- จิตจะพัฒนาตนเองในกระบวนการของอตฺตา เมื่อมีประสบการณ์จากจิตสำนึกในโลกกียภูมิ ถ้ามีการสะสมความรู้ ศึกษาตรรกะและเหตุผล ตลอดจนการวิเคราะห์ด้วยปัญญาทางพุทธะ จิตจะวิวัฒน์ตนเองให้สูง หรือลึกซึ่งละเอียดยิ่งขึ้นถึงจิตละเอียดผ่านตัวตน เช่น จิตอัจฉริยะของผู้เสียสละ และผู้นำทางด้านศาสนา ซึ่งเป็นจิตสัมพันธ์กับคลื่นความรักสูงสุด ปราศจากความรักตัวตน เป็นจิตที่ละตัวตน จิตที่อยู่เหนือตัวตน
- ทฤติกรรมของการละทิ้งตัวตนเป็นวิถีธรรม นำไปสู่ธรรมสภาวะของการปราศจากตัวตน และการอยู่เหนือตัวตน หรือสภาวะของการปราศจากอตฺตา และสภาวะของการอยู่เหนืออตฺตา หรือสภาวะของอตฺตาที่เหนืออตฺตาอื่นๆ
Self greater than Selves

สรุปได้ว่าเป็นวิวัฒนาการของกระบวนการความคิดมนุษย์ในอตฺตาขยายไปสู่อตฺตาละเอียด จนไปสู่ความไม่มี ความมี และความไม่มี ความไม่มี เข้าสู่สภาวะสูญโดยปรมิตีหรือความว่างเปล่าที่ไม่ว่างเปล่าและไม่ใช่ ไม่ว่างเปล่า เป็นที่สุดด้วยจิตตรัสรู้ (Enlightenment) ฉะนั้น ที่ปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาหลายท่านเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าเสด็จเข้าปริณิพานแล้ว ไม่สามารถพบเห็น ได้อีกแล้วนั้น ไม่ใช่หมายความว่าไม่มีพระพุทธเจ้า "พระพุทธเจ้าตรัสว่าผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต"

แนะนำหนังสือใหม่

สุวิรัตยา บุญแสนแมน *

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. เรียงร้อยบรรณารัตน์ :
 บรรณานุกรมและครรชนีพระรชนีพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตน-
 ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ : ศูนย์มนุษยวิทยดยสิรินธร
 มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542. 286 หน้า

เป็นหนังสือที่ให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนเกี่ยวกับหนังสือพระรชนีพนธ์ในสม
 เเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2510-
 2542 เป็นฐานข้อมูลสำหรับอ้างอิงที่สมบูรณ์สำหรับผู้สนใจในงานพระรชนีพนธ์
 แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นบรรณานุกรมพระรชนีพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตน-
 ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พิมพ์เป็นหนังสือเล่มภาคสอง เป็นครรชนีชื่อเรื่อง
 พระรชนีพนธ์ทั้งหมดในหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่แล้ว 98 เล่ม รวมทั้งที่ได้ตีพิมพ์ใน
 สิ่งพิมพ์อื่นๆเท่าที่ผู้รวบรวมจะค้นหามาได้

เรียง ร้อยบรรณารัตน์

บรรณานุกรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 สยามบรมราชกุมารี

ศูนย์มนุษยวิทยดยสิรินธร

* บรรณารักษ์งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539. 45 เล่ม

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญทางพุทธศาสนาประกอบด้วย พระสุตตตปิฎก พระวินัยปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก เป็นคัมภีร์ที่พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนใช้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างถูกต้อง พระไตรปิฎกฉบับเดิมเป็นภาษามคธผู้ที่จะเรียนรู้ได้ต้องรู้ภาษามคธ จึงมีการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อ่านง่าย ให้พระภิกษุ สามเณร และผู้สนใจ ทัวไปได้เข้าใจเนื้อความในพระไตรปิฎก ได้ดียิ่งขึ้น

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย
 ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542. 63 เล่ม

สารานุกรมวัฒนธรรมไทยจัดพิมพ์เป็น 4 ชุด ๆละ ภาค คือ ภาคอีสาน 15 เล่ม
 ภาคใต้ 18 เล่ม ภาคเหนือ 15 เล่มและ ภาคกลาง 15 เล่ม เนื้อหาประกอบด้วยข้อมูล
 ทางด้านวิถีประชา ภูมิปัญญาพื้นบ้านไทย เป็นแหล่งรวมความรู้ทางด้านวัฒนธรรมพื้น
 บ้านสี่ภูมิภาค ผลงานของนักวิชาการและผู้รู้ในท้องถิ่น ปรากฏการณ์ใหม่ในวงวิชาการ
 ที่รวบรวมภูมิปัญญาชนชาติไทย รวมทั้งข้อมูลความรู้ด้านวัฒนธรรมทุกแขนง เป็น
 แหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่มีคุณค่าด้านท้องถิ่นศึกษาและคติชนวิทยาตามหลักสูตรสำหรับ
 นักเรียน นักศึกษา และผู้ใ้รู้ (ปัจจุบัน มีเฉพาะภาคอีสานที่พิมพ์เสร็จและออกเผยแพร่
 แล้ว ส่วนภาคอื่นๆคาดว่าจะเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2542)

วิทยากร เชียงกูล และคนอื่นๆ. สารานุกรมแนะนำหนังสือดี 100 เล่ม ที่คนไทยควรอ่าน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2542. 856 หน้า

เป็นหนังสือที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมี รศ. วิทยากร เชียงกูล เป็นหัวหน้าโครงการดำเนินการวิจัย เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ภาค ภาคแรกประกอบด้วย คำนำ บันทึก ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือวิทยาศาสตร์ และสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในรอบศตวรรษ ภาคที่สอง บทแนะนำเชิงวิจารณ์หนังสือดีที่คนไทยน่าจะได้อ่าน 100 ชื่อเรื่อง และภาคสาม รายชื่อผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น บรรณานุกรม ทรัพยากรค้นเรื่องและบรรณานุกรมรายชื่อผู้เขียน

เอนก นาวิกมูล , รวบรวม. ลิงพิมพ์สยาม. กรุงเทพฯ : ริเวอร์บุ๊กส์, 2542.
152 หน้า

เป็นหนังสือที่รวบรวมงานพิมพ์ทุกแขนงโดยเฉพาะของไทยตั้งแต่เศษกระดาษชิ้นเล็กๆ ไปจนถึงงานพิมพ์หนังสือขนาดใหญ่ เช่น ตัวต่างๆ ลอตเตอรี่ หน้าไม้ขีด ฉลากสินค้าทั่วไป ใบเสร็จรับเงิน แสตมป์ ของบุหรี รูปยาชิกาแรต ปลอกชิการ์ ใบปลิวเลือกตั้ง ใบปลิวสงคราม หนังสือพิมพ์ ฐจิบัตรละคร ธนบัตรไฟต่างๆ โฆษณาเก่า บัตรเชิญ ของและกระดาษห้วงจดหมาย เมนูอาหารตราประจำตัว หนังสือการ์ตูน นิตยสารทุกชนิด หนังสือ ไปยุคคุณปู่ ปฏิทิน ส.ค.ส. หนังสืองานศพ หนังสือนวนิยาย โปสการ์ด โปสเตอร์ภาพยนตร์อื่นๆ อีกมากมาย มากกว่า 50 หมวด รวมแล้วมีภาพประกอบกว่า ห้าพันชิ้น

